

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan popoldne, izvenoma nedelje in praznike.

Inserati: do 30 petih vrst 4 D, do 100 vrst 4 D 50 p, večji inserati petih vrst 4 D; notice, poslano, izjave, reklame, preklicji beseda 1 D; Popust po dogovoru. — Inseratni davek posebej.

Vprašanjem glede inseratov naj se priloži znamka za odgovor.

Uredništvo „Slov. Naroda“ in „Narodna tiskarna“ Knaflcova ulica št. 5, pritličje. — Telefon št. 304.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knaflcova ulica št. 5, I. nadstropje

Telefon št. 34.

Dopis sprejema se podpisano in zadržano frankovano.

Rekopisov se ne vrača.

Posamezna številka: v Jugoslaviji od 4—6 str. po D. 1'50, 8 in več 2 D. V inozemstvu 4—6 str. 2 D., 8 in več po 3 D. Poština plačana v gotovini.

„Slovenski Narod“ velja:		V Jugoslaviji		V inozemstvu	
		v Ljubljani	po pošti		
12 mesecev	...	Din 240—	Din 240—	Din 360—	
6	...	120—	120—	180—	
3	...	60—	60—	90—	
1	...	20—	20—	30—	

Pri morebitnem povzemanju se ima daljša naročnina doplačati. Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročnino vedno po nakazni. Na samo pisarna naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

Vprašanje ljubljanskega skupščinskega mandata.

Svoječasno smo objavili pogodbo, ki je bila sklenjena med JDS in NNS pred skupščinskimi volitvami. V smislu te pogodbe sta bila postavljena za kandidata v Ljubljani prof. J. Reisner, kot njegov namestnik pa dr. Vlad. Ravnihar. Pogodba pravi, da ima prof. Reisner prepustiti svoj mandat dr. Ravniharju, čim bo zakonjena uradna pragmatika, do 1. januarja 1924 pa tudi, ne glede na to, je li bo do tega časa sprejeta službena pragmatika ali ne. Ako bi pa do tega termina službena pragmatika še ne bila zakonjena, se sestane obe načelstvi na posvetovanje glede oporunitete podaljšanja tega termina. Ako ne pride do sporazuma, ostane pri terminu 1. januarja 1924.

NNS je septembra, ko je bil objavljen zakon o činovnicah, poslala JDS zahtevo, da prof. Reisner odstopi. JDS se je postavila na stališče, da s činovniškim zakonom še ni uzakonjen kompleks določb, ki v svoji celokupnosti predstavljajo službeno pragmatiko, zlasti uredba o razvrstitvi drž. nameščenec. Takratna korespondenca med obema strankama je pa ponovno iznesla v razpravo vprašanje volilnih stroškov. NNS je namreč pri sklepanju volilnega kompromisa prevzela na sebe tudi polovico volilnih stroškov. Ta obveza iz umljivih razlogov sicer ni bila sprejeta v pisemno pogodbo, JDS pa jo je smatrala kot bistven del sporazuma. V septembru je načelstvo JDS s posebnim dopisom zahtevalo od NNS izpolnitev te obveze, predsednik NNS dr. Triller pa je plačilo odklonil ter odkazal JDS na sodniško pot. To je pri JDS izzvalo ogorčenje. Načelstvo te stranke je sklenilo, da smatra, da pogodba z NNS poviha, dokler se ne izpolni obveza glede stroškov.

Medtem je prišel 1. januar. Poslanec Reisner je obvestil dr. Trillerja in dr. Žerjavo kot načelnika obeh strank, da je njegov mandat na razpolago in da se naj stranki glede nadaljnjega postopanja sporazuma. Pri tej priliki je dr. Triller prof. Reisnerju naznanil, da vstopi dr. Ravnihar v radikalni klub.

Na zboru ljubljanskih zaupnikov JDS dne 4. t. m. je dr. Žerjav poročal o dosedanjem poteku te zadeve, priobčil je sklep načelstva JDS, ki smatra svoje obveznosti iz pogodbe za toliko časa suspendirane, dokler NNS ne izpolni svojih obvez, ter je pristavil: »JDS se bo pogodbe točno držala, če bodo vsi predpogoji na nasprotni strani obstojali in bodo izvršeni.« Zbor zaupnikov je odobril to stališče ter prepustil glede nadaljnjega postopanja načelstvu svojebodne roke.

NNS je sprejela te izjave kot odgovor ter obtožuje JDS besedolomstva. NNS trdi, da je »ona in zlasti dr. Ravnihar izpolnila do pičice vse, v kar je bila po pogodbi zavezana.« dočim JDS sedaj očividno ne mara pogodbe izpolniti. S strani JDS se temu odgovarja: Bistveno, čeravno iz razumljivih razlogov ne pismeno fiksiran del pogodbe je bila udeležba NNS na stroških. To je razvidno iz protokolov skupnega volilnega finančnega odbora. Dokler NNS te svoje obveze ne izpolni, ne more zahtevati

izvršitve pogodbe od JDS. Čim bo pa NNS svojo dolžnost storila, je JDS pripravljena vršiti pogodbo in bi se po določbah sporazuma imeli sestati obe načelstvi v skupni seji, da razpravljajo o vprašanju Reisnerjevega odstopa.

Tako sedaj stoji ta stvar, ki je povzročila med obema strankama silno ostre polemike. Mi se danes omejujemo na povsem objektivni prikaz dejanskega položaja, pridržujemo si pa, da o stvari pozneje še spregovorimo.

Gospodarska politika Jugoslavije.

V božični izdaji je dunajska »Börse« priobčila članek bivšega fin. ministra dr. Gürtlerja, ki poudarja potrebo gospodarske skupnosti za nasledstvene države in se izreka za sporazum teh držav. V noveletni številki navedenega lista je pod zaglavjem »Za gospodarsko konferenco nacionalnih držav« izšel tudi članek g. dr. Milana Radosavljevića, sekcijskega načelnika v trgovinskem ministrstvu v Beogradu. Članek ima naslov »Gospodarska politika Jugoslavije«. Članek je zanimiv tudi za našo javnost po svoji vsebini in po avtorju. Članek se glasi:

»Gospodarsko politiko vsake posamezne države se more vsekakor smatrati za manifestacijo njenega nagona za samoobrambo. Iz prešernosti pač ne postavlja nobena država carinskih mej niti ne dovoljuje iz sentimentalnosti svobodne trgovine. Naša jugoslovenska gospodarska politika je taka, kakor odgovarja po našem najboljšem spoznanju gospodarskim in političnim razmeram male, po napredku hrepeneče, ali vendar še gospodarsko nerazvite države.

Brezdvomno je v interesu posameznih držav in zlasti onih, ki so se industrijalno že dobro razvile, da odpravijo carinske meje in tako čimbolj širijo okoliš svojega razprostranja. Ako Anglija tudi še nadalje vstraja pri svobodni trgovini, ima za to svoje upravičene razloge. Drugače stoji stvar pri nas. Projekti donavske federacije, carinske unije nasledstvenih držav in kakor se morejo še imenovati ti projekti, so tako stari kakor nasledstvene države. Čudno je, da prihajajo vedno iz nekdanih središč prejšnje avstro-ogrske monarhije. To pomenja, da tam še vedno verujejo, da so nacionalne države, ki so si končno izvojevale svojo politično neodvisnost, vedno še ostale odvisne od teh središč. To pa ne odgovarja dejstvu. Pač je Avstrija glavni odjemalec naših produktov, in mi bomo imeli gotovo ob sestavi svoje generalne carinske tarife pred očmi avstrijske interese. Posebnih ugodnosti jim itak ne moremo dati. Moralo se nam bo pač dovoliti, da tudi

vneprej delamo svojo lastno gospodarsko politiko.

Odločno sem proti vsaki umetni industrijalizaciji. Danes vobče ne obstoja ta nevarnost, kajti privatni kapital si bo premislil, spuščati se v podjetja in ustanovitve, ki so od početka brez izgleda. Na drugi strani pa nočemo ostati zgolj razpečevališče industrijskih držav. Kjer je možnost dana, moramo skušati, da se naredimo neodvisne od inozemstva. Zategadelj je industrijska obramba do gotove meje brezpogojno potrebna. Ako bi hoteli sedaj v carinsko unijo z Avstrijo in ostalimi nacionalnimi državami, bi to značilo, da se odrečemo svoji gospodarski neodvisnosti. Za to nimamo niti najmanjšega nagajenja. V najboljših političnih in gospodarskih odnosih moramo stati z vsemi nacionalnimi državami, ne da bi se pri tem odrekli svoji gospodarski politiki, z drugimi besedami, mi hočemo dati vsem državam, kar možno velike ugodnosti, v kolikor ne nasprotujejo našim lastnim interesom.

Se en moment zasluži posebno pozornost. Dolgo še niso odpravljene vse vojne nevarnosti. Nič ni zategadelj naravnost, kakor da vsaka država skrbi po najboljših močeh za svojo varnost. Stojimo na stališču, da moramo z vsemi žrtvami braniti svojo neodvisnost. Naj se govori, kar se hoče, vojna je pokazala, da more samo popolna vojaška pripravljenost ohraniti državo pred katastrofami. Dokler so nam sosedje sovražni, moramo misliti na svojo nacionalno obrambo. Pripravljeni moramo biti za vsak slučaj. V prošli vojni smo drago dovolj plačali izkustvo, da je samo one države smatrati za vojaško varne, katere vse stvari, potrebne za vojskovanje, izdelujejo v svoji deželi sami. Moramo zategadelj z vsemi silami pospeševati one industrije, ki prihajajo v prvi vrsti v poštev za nacionalno obrambo. Izrečem popolnoma odkrito vse to in tvegam nevarnost, da me razupijejo za militarista. Drugod se tega morda ne pove, pač pa se tembolj goreče tako dela. Raz to stališče ni mogoče misliti na kako omejitve naše svobode

v gospodarski politiki. Morda je svobodna trgovina v interesu Anglije, najbrže morda celo v interesu Avstrije. Nikakor pa ne more svobodna trgovina donosati koristi Jugoslaviji.

V zadnjih letih se nam je dalo že dovolj dobrih svetov, ki pa izzvenevajo vedno enako. Ali mi hočemo postati srečni ali nesrečni po lastni fazoni. In tako hočemo tudi naprej delati svojo lastno gospodarsko politiko, kar nika-

kor ne znači, da smo proti kateremukoli sporazumu s sosednjimi državami. Nasprotno! Z njimi hočemo skleniti gospodarske dogovore, ali vedno pri tem najprvo zadovoljevati interese lastne dežele in lastnega gospodarstva. Mislimo namreč, da pač sami najbolje vemo, kaj nam je potrebno in da bi nas v tem pogledu kakršnakoli konferenca ne mogla poučiti o boljšem.

Telefonska in brzojavna poročila
Sestanek Male antante.

Splošen političen položaj v Evropi. — Borba med Anglijo in Francijo. — Stališče Male antante. — Priznanje sovj. Rusije.

— Beograd, 8. januarja. (Izv.) V diplomatskih in političnih krogih danes obširno in pazljivo razmotirajo položaj, ki ga ima zavzeti Mala antanta v evropski zunanji politiki. Sedanja konferenca ne bo toliko gospodarsko-političnega, kakor izrecno političnega značaja. Mala antanta bo morala določiti jasno in točno nove politične smernice in zavzeti definitivno stališče napram obema za svetovni prestiž borečima se velesilama, nasproti Franciji in Angliji. Mali antanti je potrebna nova orientacija. Anglija skuša tudi na Balkanu razširiti svoje interesne sfere, njena politika pa ni določeno začrtana. Na drugi strani skuša Francija ojačiti svoj položaj v Evropi in pritegniti na svojo stran vse njej kolikor toliko prilazne države. Francija skuša s prijateljskimi pogodbami ustvariti močan blok za zavarovanje evropskega mira. Države Male antante ji več ali manj na tej poti slede. Potom Male antante pa skuša Francija tudi pritegniti Rusijo.

Na konferenci Male antante bo torej važno vlogo igralo vprašanje splošne orientacije. Češkoslovaška in Jugoslavija ste že neoprijeto dokumentirali svoje prijateljstvo in naklonjenost za Francijo. Rumunska se do danes drži rezervirano. Za našo državo pa je dalje tudi velikega interesa, kako se naj rešijo problemi, ki vežejo našo državo in Italijo.

Kot ena prvih točk dnevnega reda konference bo vprašanje priznanja sovjetske Rusije. To vprašanje je sedaj postalo eno najaktuelnejših. Poljska in Rumunska sta se že približali sovjetski Rusiji. Čeprav obstoji med Poljsko in Rumunsko defenzivna pogodba, naperjena proti Rusiji, ste te državi pričeli akcijo, da se izboljšajo odnosi sosedstva proti Rusiji. V mednarodnem položaju je bilo dalje opaziti, da so skušale velesile to priznanje po danih razmerah indirektno izvesti. Anglija je že za Lloyd Georgea poskusila skleniti z Rusijo za-

dovoljiv trgovinski sporazum. Francija je dolgo odlašala stopiti z Rusijo v direktne stike. Rusija sama je tudi Franciji zelo zamerila, ker je francoska vlada zaplenila velike zaklade, naložene v Franciji od nekdanje caristične Rusije. Sedaj skuša Francija po zanesljivih posredovalcih pridobiti Rusijo na svojo stran. Kar se tiče Češkoslovaške, je šla glede sporazuma z Rusijo najbolj daleč. Naša država oficijelno še ni pričela pogajanj s sovjetsko Rusijo. Dani so pa ugodni momenti, da bodo ta pogajanja več ali manj uspešno uspeša. Naša država je organizirala v Južni Rusiji pomožno akcijo, ki je mnogo storila za gladijoče v nekaterih pokrajinah Južne Rusije. To akcijo so vodili uvideni moške, ki so tudi stopili v stike z oblastmi sovjetske Rusije. Zbližanje med obema državama pa narekujejo tudi medsebojni interesi. Oba naroda uvidevata skupnost in je danes nujna potreba, da se naslonimo na sovjetsko Rusijo. Ne obstojajo prav nikake ovire za priznanje sovjetske Rusije in vsled tega bo vprašanje priznanja te velike države eno glavnih točk, ki jo ima urediti sedanja konferenca Male antante.

PRIHOD DR. BENEŠA.

— Beograd, 8. januarja. (Izv.) Češko slovaški poslanik g. Jan Šeba je včeraj jutraj odpotoval iz Beograda v Maribor, da na meji pozdravi češkoslovaškega zunanjega ministra dr. Beneša, ki potuje v spremstvu svoje soproge, števinskega uradništva oziroma referenta in zastopnikov tiska. Češkoslovaški tiskovni urad bo zastopal na konferenci ravnotežje Čermak, »Prager Presse« in »Venkov« in »České Slovo« so tudi odpasli svoje zastopnike na konferenco. Tainik v zunanjem ministrstvu Milivoje Stanković je včeraj odpotoval v Maribor, da tam pozdravi ministra dr. Beneša v imenu jugoslovenske vlade, ko stopi na naša tla.

— Maribor, 8. jan. (Izv.) Za danes ob 13.34 je napovedan prihod ministra

Sven Elvestad:

Dama v borbi z dvema.

V svoji hotelski sobi je stal ves čas pred zrcalom in bil v zadregi, katero obleko bi si izbral in katero sukno bi oblekel. Ako bi bil v mestu, bi mu ne bilo treba razmišljati. Tu na kmetih pa mu ni kazalo obleči praznične toalete. Izbral si je modro žaketo obleko. Suknji je posvetil največjo pozornost.

Tu moramo začasno zapustiti našega prijatelja poročnika.

Prvo poglavje, ki ga je napisal o tem čudnem dogodku Asbjörn Krag, se namreč zaključuje s tem, da stoji poročnik pred ogledalom. V oklepa ju je Krag še pripomnil: »Črna sukinja.« Takšno nebitveno malenkost bi bil pač opustil, ako bi bila brez vsake večje važnosti. Zato moramo tudi zabeležiti, da je policijski poročnik tisti večer pri advokatu imel na sebi črno sukno.

Sledeči del Kragovih beležk, ki tvorijo sredino vsega spisa, je dokaj shematičen in deloma celo naravnost zagoneten. On pozabljia navesti razne okoliščine, ki bi lahko po bližje pojasnile Helmersenove zveze z odvetnikom in njegovo naraščajočo zanimanje za lepo gospo Sonjo.

Na drugi strani pa navaja malenkosti, katerih pomen se zdi popolnoma nepojmljiv. Te male be-

ležke se dajo zelo težko tolmačiti. Kakor so vsa prejšnja poglavja samo novelistična izpolnitev Kragovih zelo izcrpnih zapisov, tako morajo naslednja poglavja v bistvu sloneti na zaključkih, ki se dajo crpati iz najzanimivejših oddelkov Kragovega rokopisa.

Kakor se zdi, so slovečega detektiva najbolj zanimale razmere, v katerih je živel odvetnik Age Gade.

Naletimo na razna pojasnila o njem, ki nam dajejo v trenutku prav jasno njegovo sliko: Ugleden odvetnik, ki je udeležen pri velikih podjetjih in ki je vodil te posle z velikim, vedno intenzivnim zanimanjem.

Kakor večina prestolniških advokatov, je bil tudi on v zvezi z raznimi uglednimi delničnimi družbami, bodisi kot pravni konsulent ali pa kot član ravnateljstva ali nadzorstva.

Ne glede na to, da je imel Age Gade precejšnje privaatno imetje, so morali biti njegovi dohodki iz teh kupčij prav znatni. Krag je navedel v oklepaju 40.000 K, dostavil pa je tej beležki vprašaj.

Kot prvo dejstvo je torej treba ugotoviti, da je bil odvetnik Age Gade v gospodarskem oziru docela neodvisen mož.

Nato so se vrstile beležke, ki so dokazovale, da je bil odličen jurist. Očividno je Krag v arhivih študiral tudi danske pravniške časopise. Navedel je razne zadeve, ki jih je Gade zastopal pri najvišjem sodišču, in sicer z odličnim uspehom.

Med temi beležkami se nahajajo tudi nekatere čudne in navidezno docela nesmiselne pripombe o odvetnikovi vili v kopališču in o njegovem bivanju na letovističnem splohu.

Da dobé čitatelji malo pojma o tej kopi najrazličnejših beležk, katerih vodilna in temeljna misel je bila gotovo neprestano Asbjörn Kragu jasno pred očmi, navajamo tu nekatere izmed teh beležk:

24. maja. Odvetnik in njegova žena posetita kopališče.

27. do 29. maja. Zagovor pri najvišjem sodišču v aferi Bülowa ulica 13.

30. maja. Pot v Esbjerg zaradi zapadnoindijske parobrodne družbe itd.

In nato čitamo:

20. junija. Odhod v kopališče. Odslej stanuje gospa Sonja v vili.

22. junija. Odvetnik v mestu.

23. junija. Odvetnik v vili.

25. do 27. junija. Zastopstvo pri najvišjem sodišču.

27. do 30. junija. Odvetnik v vili.

1. julija. Odvetnik zmaga pri najvišjem sodišču v pravni stvari Glamsberg.

3. julija. Občni zbor v veslaškem klubu v prisotnosti odvetnika.

4. julija. Seja v Planinskem društvu, pri kateri je tudi navzoč.

Tu je Asbjörn Krag prekinil svoje zapiske, ki nikakor ne odgovarjajo suhoparnemu in prozaičnemu policijskemu uradniku.

Napisal je to-le pripombo:

»Kot zanesljivo moramo smatrati, da odvetnik ljubi svojo ženo, toda tudi ona njega ljubi.«

Beležke se nato glasé tako-le:

5. in 6. julija. Odvetnik v vili.

7. do 8. julija. Odvetnik v Kopenhagnu itd. itd.

Iz vsega tega lahko sklepamo, da je bil odvetnik zelo zaposlen mož, da je zaradi tega opetovano moral prekiniti svoje bivanje na letovističu.

Po površnem preudarku dobimo iz Kragovih zapisov vtis, kakor da bi kak privatni detektiv špijiral življenje in čustvovanje kakega zakonskega moža. Toda prav nič ni mogoče dvomiti, da je že sedaj od daleč zasledoval v svoji preiskavi neko gotovo smer, ki je nato donesla prav čudne rezultate.

O gospe Sonji čitamo nekeje v beležkah:

»Ali se dolgočasí?«

O policijskem poročniku je tu samo navedeno, kakšen načrt si je napravil pri svojem prvem srečanju na kolodvoru z advokatom. Iz tega je razvidno, da ga je Asbjörn Krag smatral za docela postransko osebo — za osebo brez vsakega pomena, ki je bila zgolj po naključju zaletena v čudno igro, si s tem pridobila neko važnost in zopet izgnila, dasi se je igra nadaljevala.

dr. Beneš s praškim direktnim brzovlakom.

— Praga, 7. jan. (Izv.) Zunanji minister dr. Beneš je danes odpotoval na konferenco Male antante v Beograd. Po konferenci potuje minister dr. Beneš takoj direktno v London, kjer se vrši seja sveta Društva narodov glede dovolitve zunanjega posojila Madžarski. Po končani seji se dr. Beneš vrne v Prago 20. t. m.

Venizelos nevarno obolel.

Pojavi zastrupljenja.

— Milan, 7. jan. (Izv.) List »Ambrosiano« priobčuje poročilo iz Aten, da je Venizelos med sobotno sejo narodne skupščine dobil močne srčne krče, zaradi česar so ga morali takoj prenesti na njegovo stanovanje. List pristavlja k tej vesti komentar, da je možnost naravnih srčnih napadov velika, verjetno pa je tudi, da je nenavada bolezen Venizelosa posledica atentata, ki je bil nanj uprizorjen s tajnimi sredstvi.

— London, 7. januarja. (Izv.) Listi javljajo iz Aten, da je Venizelos resno obolel. V narodni skupščini je postalo Venizelosu slabo. Prenesli so ga na njegov dom, kjer sta ga preiskavala dva vseučiliška profesorja, ki sta konstatirala srčno bol in pa težko zastrupljenje želodca. Zdravniški konzilij je svetoval grškemu državniku, da čim prej zaključi svojo veliko mislijo in se potem umakne v privatno življenje. Venizelos je pozval liberalno stranko, da izvoli novega voditelja.

— Atene, 7. jan. (Izv.) Na sobotni večerni seji narodne skupščine je bila izvolitev izvršena med viharimi ovacijami. Venizelos je bil ves čas zelo bled in otožen. Voditelj republikanske stranke Papanastazis je izjavil, da se njegova stranka stavi na dispozicijo Venizelosa, ki ga smatra za edinega človeka, da je sposoben vrniti domovini javni red in mir ter razvneti strasti pomiriti. Po povratku v domovino se Venizelos ni izjavil niti za eno stranko in ga republikanci smatrajo za popolnoma nadstrankarskega. Vseled tega bodo republikanci glasovali zanj. Venizelos je med viharimi ovacijami sprejel izvolitev za predsednika narodne skupščine. Kakor javljajo nekateri listi, je Venizelos odločen, da narod potom ljudskega glasovanja sam določi bodočo državno obliko. Če se narod izreče za republiko, ima narodna skupščina nato določiti in sprejeti republikansko ustavo.

FRANCIJA IN PADEC FRANKA.

— Pariz, 7. januarja. (Wolf.) Finančni minister de Lasteyrie je izjavil »Matin« da predloži v torek ministrom svetu predloge, ki jih smatra za umestne, da se omeji spekulacija. Mogoče je, da se izvede čiščenje na pariški borzi, ki jo sedaj obiskujejo številni nezaželeni elementi.

— Pariz, 7. januarja. (Izv.) Finančni minister je včeraj in danes vodil daljša posvetovanja z vodilnimi finančniki. Tudi Poincaré se je udeležil teh pogajanj. Francoska vlada je odločena ukrepati stroge odredbe proti spekulaciji s frankom in omejiti devizno trgovino. Kakor javljajo listi, podpira Anglija z vsemi sredstvi inflacijo franka, pa tudi v Nemčiji in Belgiji so na delu številni elementi, da podkopljejo stabilnost franka. Nekateri listi trdijo, da je nemški veleindustriec Hugo Stinnes vpriporil pravo vojno proti franku. Nekateri listi pa celo protestirajo proti temu, da bi se izplačalo veliko milijonov posojilo Mali antanti. V Parizu vlada še vedno velika panika.

Parlamentarna kriza na Angleškem.

Dnevi Baldwinovega kabineta šteti. — Delavski voditelj Macdonald gošpodar položaja.

— London, 7. januarja. (Izv.) Angleški parlament jutri popoldne izvoli svojega govornika (predsednika). V drugi polovici tega tedna bodo novi člani zapriseženi. Dne 15. t. m. prečita kralj prestolni govor in takoj popoldne se prične adrečna debata, ki bo trajala po stari parlamentarni tradiciji tri dni, do polnoči 17. t. m. Ta adrečna debata se bo zaključila z glasovanjem o predlogu nezaupnice, ki jo stavi delavska stranka proti vladi, vsled česar sledi padec Baldwinovega kabineta. — Baldwinov kabinet sestavi ta teden vsebno prestolnega govora, obenem pa tudi listo odlikovanj, ki jih podeli kralj povodom odstopa Baldwinovega kabineta.

Kakor javljajo »Times« je delavska stranka zadovoljna, da postane Lord Parmoor lord-kancelar.

Ramsay Macdonald bo na glavnem zborovanju delavske stranke objavil temeljne smernice zunanje in notranje politike Delavske stranke. Macdonald zahteva sklicanje reparacijske konference in pa brezposojno priznanje sovjetske Rusije.

POLITIČNO ZATISJE V BEOGRADU.

— Beograd, 8. jan. (Izv.) Včeraj in danes vlada v Beogradu zaradi božičnih praznikov popolno politično zatetje. V notranji politiki ni beležiti nikakih važnih političnih dogodkov. Notranja politika je popolnoma zaspala. Živahno pa je v zunanjem ministertvu, kjer izdelujejo še zadnja poročila in strokovna mnenja za konferenco v Beogradu. Sprejem zunanjih ministrov v Beogradu se izvrši na zelo sijaen način in po gotovem ceremonijelu. Ze na zunanjo hočo Mala antanta pokazati svetu svojo solidarnost in trdnost.

Politično zatetje je prav dobro došlo šefu vlade g. Pašiču, da lahko nemoteno uredi nekatere aktualne probleme. Med radikalno stranko se vedno bolj in bolj na površju pojavljata dve struji. Rankovičeva struja s svojo tedensko revijo »Smotra« je pričela boj proti korupciji. Beogradska politična javnost pa mirno in hladnokrvno brez vsake reakcije opazuje notranji boj v radikalnem klubu. V radikalni stranki dviga zadnji čas mnogo prahu afera, ki je naperjena proti voditelju radikalne stranke v Zagrebu Franci Požezaninu, ravnatelju zagrebske direkcije državnih železnic.

Zanimivo izjavo je podal te dni minister Marko Trifković o izvedbi vidovdanske ustave. Radikalna stranka oziroma radikalna vlada izvede vidovdanske ustave, ker je pod tem geslom šla v volilno borbo. Pokrajinski upravi v Zagrebu in v Ljubljani se imate likvidirati. Likvidacija bo končana v dveh mesecih, na kar slede volitve v oblastne skupščine. Z volitvami je treba računati v marcu mesecu. Oblastne skupščine se imajo po končanih volitvah čim prej sestati. Na ta način upa radikalna stranka ustvariti notranje politično stanje, ki bi garantiralo obstanek odkritega režima, obenem pa narodno in državno edinstvo.

POLOŽAJ MACDONALDA V ANGLIJI.

— London, 9. januarja (Izv.) »Daily Telegraph« piše, da bo vodja angleške delavske stranke Ramsay Macdonald, če prevzame in sestavi vlado, obdržal poleg ministrskega predsedstva tudi zunanje ministrstvo, za svojega pomočnika pa izbere Toma Shawa.

GENERALNI KOMISAR ZA MADŽARSKO.

— Budimpešta, 8. jan. (Izv.) V politični javnosti je razširjena vest, da bo imenovan od Društva narodov za generalnega komisarja za Madžarsko, norveški delegat in načelnik sekcije za narodne manjšine Erik Kolbau.

POTRESNI SUNKI.

— Moskva, 7. jan. Poročajo iz Samarkanda, da je tam bil včeraj katastrofalen potres. Porušenih je nad 400 hiš. Več sto ljudi je mrtvih in težko ranjenih.

— Milan, 7. januarja (Izv.) V Ankonu so se danes obnovili potresni sunki. Nastala je panika. Prebivalstvo je spalo na prostem.

BIVŠI NEMSKI PRESTOLNASLEDNIK — SPORTNIK.

— Rim, 7. januarja (K) Po poročilu »Tribune« je v Meran, južno Tirolsko prišel bivši nemški prestolonaslednik z dvema sinovima in nekimi oficirjem, da se udeležijo zimskošportnih prireditev.

VOLITVE V FRANCOŠKI SENAT.

— Pariz, 7. januarja. (Havas.) Glasom objave notranjega ministertva so rezultati volitev v senat ti-le: 16 konservativcev, 20 članov demokratskega republikanskega sporazuma, 37 republikanskih levičarjev in radikalnih republikancev, 36 radikalcev in radikalnih socialistov, 4 socialistični republikanci in dva socialisti.

— Pariz, 7. januarja. (K) Havas javlja: Razmerje strank se je le bistveno spremenilo po volitvah v senat. Značilno je, da obstoji senat sedaj izključno iz privrženec zunanjih politike ministrskega predsednika Poincaréja in da je velika večina kandidatov oziroma izvoljenih senatorjev, razen dveh marksističnih socialistov, za nadaljevanje te politike.

ČESKOSLOVAŠKA ZNÍŽA VIZUMSKE PRISTOJBINE.

— Praga, 8. januarja. (Izv.) Po poročilu »Prager Tagblatt« se je odločila českoslovaška vlada znižati vsem tujim državljanom potne vizumske pristojbine za polovico. Avstrijski in madžarski državljani imajo za enkratno potovanje plačati 5 švicarskih frankov, to je 30 Kč. in za večkratna potovanja 20 švicarskih frankov, to je 60 Kč.

DUNAJSKI VZORČNI SEJEM.

— Dunaj, 8. jan. (Izv.) Avstrijska vlada je sklenila dovoliti brezplačne vizume vsem inozemskim trgovcem, ki obiščejo letošnji spomladanski vzorčni velesejem.

VREMENSKA NAPOVED.

— Dunaj, 7. jan. (K.) Uradna vremenska napoved za 8. t. m.: Po največ oblačno, eventualno sneg. Prognoza ne gotova.

Politične vesti.

— Klerikalci in vlada. Klerikalni občinski klub ima danes ob 18. sejo v Katoliški tiskarni. »Slovenec« pravi, da je ta seja »nujna, da bo pa zelo kratka in važna«. Kakor smo izvedeli, bodo klerikalci na tej seji razpravljali o korakih, ki jih nameravajo napraviti proti pokrajinski vladi v stvari zadnjih njenih proti klerikalno-socialistični koaliciji na magistratu naperjenih ukrepov in proti velikemu županu Špornu, ki je pri njej padel v skrajno nemilost. Sklenili bodo pritožbo na ministertvo in poslali obecnemu klerikalnemu parlamentarnemu klubu posebno spomenico v Beograd.

— Ali je »Slovenec« na glavo padel? »Slovenec« se je danes spomnil, da se nahajamo v pustu in da je treba temu primerno orijentirati svoje uvodnike. Zato objavlja dolgo razpravo in še bolj zmedeno, »jako čudno« politično beležko, v kateri ponavlja želje SLS po zakonodajni suvereniteti v Sloveniji, to se pravi po uzakonitvi večne klerikalne vladavine nad slovenskim narodom. Ko bi vsaj molčal in prepuštil javnosti, da pozabi tega največjega kozla povojne politike SLS. Ne klerikalci zahtevajo »pravi in popolni homerule«, oni bodo vse, kar mora biti skupno in kolikor mora skupno biti, svobodno dogovorili z ostalimi narodi (!) in deli v državi. Oni hočejo Slovenijo, da bo samostojen in neodvisen del srednje-evropske-balkanske federacije in da bodo Srbi in Hrvati Slovencev samo to, kar bodo v taki federaciji Nemci in Madžari (!!). Najprvo so se potovali za državni centralizem, nato za avtonomistično Jugoslavijo, sedaj za Slovenijo kot posebno državo in del »srednjeevropske-balkanske federacije«, torej kot zvezno državo z republiko prelata Sepla in s habsburško kraljevino kardinala Czernocha. Ta program zagovarja »Slovenec« brez vsakega sanjarstva, zavedajoč se, da ga je mogoče realizirati v najbližnji dobi. To stoji zapisano v »Slovencu« z dne 8. jan. 1924. »S tem ni rečeno, da se ne bi na poti k temu končnemu cilju dale natičasne formule skupnega sožitja S. H. in S.« (!). — »Slovenec« je očitno zašel v štadij progresivne politične paraliz!

— Izgubili so ravnotežje. »Narodni Dnevnik« izgublja ravnotežje in se podaja na opolzko pot časopisne konkurence. Dnevno se zaganja v naš list in nam očita to in ono pregreho, dasi ve, da smo slejkoprej popolnoma čisti in da ne maramo zapustiti nepristranskega in splošno-narodnega stališča ter se zanimati za podrobne zadeve medstrankarskih sporov. Zadosti žalostno je, da »Narodni Dnevnik« ne najde v teh resnih časih mirne in spravljive besede, da zanemarija pripravo napredne kooperacije in da se po nepotrebnem zaganja v naše glasilo zato, ker odklanjamo malenkostno polemiko in osebne prepire. Če pa misli »Narodni Dnevnik« razbiti vsako dobro voljo in onemogočiti složno koncentracijo vse napredne javnosti in to iz malkontentnih in osebnih ambicij in nesoglasij, moramo reči, da bomo morali ta njegov pogubonosni pravec z vsemi silami pobijati. Pravi politik se pokaže v težkih situacijah, tamkaj, kjer v valovanju najhujših strasti spozna rešilni izhod dobrohotnega poizkusa in razumnega približevanja nasprotniku. Napredna občinska in samoupravna kooperacija je v težki krizi. Ne napadajte zatore tistega, ki je na krizi nadožen, in ki se trudi dati eni in drugi strani, kar ji pravično gre, od obeh pa zahtevati sloge in dela, pridnosti in inicijative, stvarne in sistematične politike.

— O separatnem miru. Ki ga je Avstrija hoteli skleniti 1. 1917. Naši javnosti je znano, da je med vojno 1. 1917. igral vlogo posredovalca za mir med Avstrijo in Antanto princ Sikst Bourbonški, svak cesarja Karla, ni pa bilo doslej znano, da so pogajanja dozorila že tako daleč, da je bil že določen termin za podpis mirovne pogodbe. Iz obelodanih memoarov princa Siksta Bourbonškega je razvidno, da je bil separatni mir med Avstrijo na eni strani in Francijo na drugi takorekoč že sklenjen aprila meseca 1917. Avstrija je že po Sikstu Bourbonškem sporočila francoski vladi, naj pošlje svoje diplomatsko zastopstvo v Švico, in sicer v Bern dne 15. junija 1917. v svrhu, da tamkaj podpisje preliminarni mir z Avstrijo. To pogodbo bi naj v imenu Avstrije podpisala princ Sikst in grof Czernin. V času torej, ko se je pri nas šele poročilo znano deklaracijsko gibanje, je bila Avstrija tik pred zaključitvijo separatnega mira z Antanto. Kar bi pomenilo za naše narodne težnje pravo katastrofo. V tem separatnem miru bi Avstrija ostala skoraj v isti obliki kakor pred vojno. Iznihila bi samo Trenčino in mal kos ozemlja ob Soči, dočim bi sicer ostala kakršna je bila. Le srečnemu naključju je pripisovati, da do tega separatnega mira ni prišlo. O tem bomo še govorili.

— Izgube v svetovni vojni. Društvo za popis žrtev svetovne vojne v Kopenhagenu na Danskem je nedavno tega izdalo statistične podatke, koliko so poedine države izgubile ljudi v svetovni vojni. Ti statistični podatki se nanašajo na vse vojne vojske evropske države, razen Rusije in Avstro-Ogrske, o katerih material se ni uredil. Po teh podatkih je Nemčija izgubila v vojni 7 milijonov ljudi, t. j. 10% celokupnega prebivalstva, Francija 4 milijone ali 8.4% svejega prebivalstva, Anglija 1 milijon 850.000 ali 4% prebivalstva, Srbija pa 1.650.000 t. j. 37% od celokupnega prebivalstva takratne Srbije, ki je znašala 4.300.000 duš. Maša Srbija je torej izgubila skoraj toliko ljudi, kakor velika britanska imperija! Iz teh statističnih podatkov je razvidno, kako ogromne so žrtve Srbije za našo narodno osvoboditev in ujedinjenje.

Prosveta.

Repertoir Narodnega gledališča v Ljubljani.

DRAMA.

Začetek ob 8. uri zvečer.

Torek, 8. jan.: Zaprto.

Sreda, 9. jan.: Smrt majke Jugoviča; vojaška predstava.

OPERA.

Začetek ob 8. uri zvečer.

Torek, 8. jan.: Psohlavci.

Sreda, 9. jan.: Suzanina tajnost, Mozart in Salieri, Gianni Schicchi.

— Slavnostna operna predstava. O priliki rojstnega dneva Njenega Velikanstva kraljice Marije se vrši v opernem gledališču slavnostna predstava ter se vzprizore pri tej priliki tri enodejanske opere, in sicer: »Suzanina tajnost«, »Mozart in Salieri« ter »Gianni Schicchi« za abonente reda B. Začetek slavnostne predstave je danes, v sredo, ob pol 8. uri zvečer. V dramu pa se vrši vojaška predstava, ki je v prvi vrsti namenjena moštvu. V prvi se dramska pesnitev »Smrt majke Jugoviča« v izvršnem jeziku.

— Tri komorne operne enodejanske. V sredo, dne 9. tm. se vzprizore v operi tri enodejanske in sicer: Wolf-Ferarijeva »Suzanina tajnost«, Rimski-Korsakov »Mozart in Salieri« ter Puccinijeva »Gianni Schicchi«. »Suzanina tajnost« se je svojočasno z največjim uspehom vprižarjala na našem odru. Ravno tako še v lanskim sezoni enodejanka »Gianni Schicchi«. Ta enodejanka je gotovo ena najboljših komičnih oper iz svetovnega repertoarja in tvori pravzaprav tretji del Puccinijevega Triptihona, ki se je pri nas tudi v celoti vprižarjal lansko in predlansko sezono. Gledališki svet je vedno pogostejše zahteval da se vprižarja tudi samo komična opera »Gianni Schicchi« po dolgem obotavljanju je na to skladatelji dovolil. Tako se vzprizori sedaj v Ljubljani iz celega Triptihona samo Schicchi. Popolnoma nova opera za Ljubljano pa je Rimski-Korsakov »Mozart in Salieri«. Vsebine te Puccinijeve dramske scene prinaša trinajsta številka gledališkega lista. Opera ima pravzaprav samo dve vloži in sicer Mozarta, katerega poje g. Burja in njegovega tekmeča Salierija, ki ga poje g. Betetto. Rimski-Korsakov je napisal to opero v prvi vrsti za slavnega ruskega basista Saljapina, ki jo je morda edini in zelo pogostokrat pel na največjih odrih v Rusiji in drugod. Prepričani smo, da bo dosegla tudi pri nas ta opera, ki se posebno odlikuje po intimo-komornem značaju brez dvoma velik uspeh. Od istega skladatelja se vzprizori tekom letošnje sezone in se je začela tudi že študirati opera »Carska aevsta«.

O KULTURI IN NEKULTURI KINA.

V nedeljo dne 6. januarja je predaval na Ljudski visoki šoli v Ljubljani o tej temi g. Fr. Čibej. Izjavil je v glavnem sledeče: Se danes zavzema javnost napram kinu nedoločno stališče, ga često popolnoma odklanja. To stališče je le v toliki meri dopustno, kolikor odklanjamo nekulturne strani kina. Zavračamo nekulturno v gledališču, zavračamo gotove vrste gledališča; prav tako moramo obsoditi vse filme, ki v kulturnem pogledu vplivajo kvarno. Najprej moramo torej imeti jasno sliko o temnih straneh kina.

Ze pogled na zgodovino kina nam kaže, da kino prvotno ni izrazil nobene večje izobražev. vloge, smatral se je za kuriozno novo iznajdbno tehniko, ki so jo že takrat trgovski krogi znali izkoristiti. Toda usodni korak v razvoju kina je bil ta, da je prodrla v kino takozvana kinodrama. Doslej je bila vsebina filma manj važna, tako pa je postala središče vsega.

Vpliv kina na širše kroge in zlasti na mladino si imamo tolmačiti psihološko in sociološko. Ljudje iz delavskih vrst, nadarbi posli ter obrtniški krogi so se v naši dobi industrijskega gospodarskega življenja duševno precej spremenili. Enoličnost dela, duhanjiljoča atmosfera po delavnicah, neprestani boj za najpotrebnejše stvari vsakdanjega življenja, vse to je storilo nervoznega, pozabljenega in duševno otoplega človeka, ki išče v plitvih znahavah nadomestka svojemu bournemu življenju. Tako mentalnost pa kakor nalašč odgovarja kino, ki ne zahteva nobenega viškega duševnega dela ter prinaša same razburilive senzacije in življenje, prenečeno v svet izpolnjenih želja. Druz problem je, zakaj mladostnik tako navdušeno poseča kino. Treba je razumeti sorodstvo med obeh. Duša mladostnika, ki je komaj našla svoj jaz, ki hoče oblihi življenja ter pričakule razširjenja vpogleda v svet, zlasti pa hoče obogatiti svoje poznanje erotičnih momentov, te mladini ter v njej mebulatoči se linhezni odgovorja kino v oblihi meri, ko jo spravila v eno sentimentalno in odurne sfere neraznolnena življenja na platnu.

Poleg teh globoko psiholoških in socioloških motivov za posecanje kina imamo še vrsto zunanjih.

Nastane vprašanje, kaj kino pravzaprav nudi. Kratko lahko rečemo, da je devet desetih filmov i umetniško i v izobraževalnem oziru brez vsake vrednosti; te vrste drame so le produkt spekulacije, so polne pretiravanja, notranje neraznolnosti ter tudi v igraliskem in moralnem oziru malovredne. Vsaj prinašajo pretežno same kriminalne in seksualne motive in snovi.

Torej tudi učinki takih filmov ne morejo biti dobri. Zlasti kvaren postane vpliv kina na mladostnikovo dušo in na duševnost širših plasti ljudstva. Demoralizacija, napačna slika o življenju, zmedeni pojmi, neraznolnost, seksualne perversnosti, konflikti s sodnijo so navadni pojavi. In često vpliva vsrkan trup kina neodčno ter uniči in razdrapa zlasti mlade duše, bolj kot si mislimo. Mnogo je navidezne sreče v našem življenju. Kakšen nal bo boj proti temu zlu? Tako nekulturno moramo popolnoma zavračati in skušati in odpraviti. Zato se hvalčno oprimimo cenzure, ki jo pri nas imamo precej trdno v rokah. Zlasti našo mladino je treba odvrtiti od tega tako duha uničujočega činitelja naše dobe. Toda naše prizadevanje za izboljšanje razmer ne sme ostati samo negativno, odvračajoče, prijeti mora tudi na pozitivnih straneh kina. Zlasti ne smemo v boju proti kinu iti tako daleč, da bi ga v celoti zavrnili. V tem pogledu moramo imeti jasno sliko o kulturno umetniških silah kina. Zato je treba, da se tudi s to stranjo kina pečamo.

So resni in globoki duhoviti, ki verujejo v kino in njegovo bodočnost. In to zato ker so prepričani, da prinaša film nove umetniške možnosti. Kar je zunanje na filmu, oprema, igralске sposobnosti, senzacije, jasnost in dovršenost slik, se mora polagoma izčrpati. Le duša in duševnost sta neizčrpiliva. Kjer prihaja kraljestvo duše do zunanjega izraza, le tam smemo govoriti o umetnosti.

In film prinaša novo izrazno sredstvo: živ o sliko. Poleg navadne slike in besede, teh dveh že tisočletnih izraznih sredstev, nam nudi živa, tekoča slika na platnu do sedaj še neporabljene možnosti, izraziti dušo, njene vire in temelje, večno sfero idej in utripe božanstva. Če je ostala navadna slika povečini v statičnem izražu živa slika neposredno tok življenja, njegovo dinamično, valujočo vsebino. V živli sliki je nemir, valovanje in nastajanje, v pravem istinitem življenju je kipeenje in prodiranje v bodočnost; zato more biti živa slika veren odsev globokega življenja, umetniškega ustvarjanja.

Film, če naj bo umetnina, mora dobiti svoj zmisel. Linije, barve, figure se morajo združevati v celoto, živa slika mora postati pričevanje umetniškega hotenja, izraz duševnega toka, njegovih zapletiljev, napetosti; vzbuditi mora v gledalcu nove vsebine življenja.

Po tem zmislu žive slike se mora ravnati igralec, arhitekt filma, režiser; izbira pokrajine, kostumov, igralcev, mimika, vse gre za to, da vzbudi živo, nastajajočo, nikoli dovršeno sliko, v kateri se vse sklaplja v posebno lepoto slike. Film ne pozna besede; pa posreduje v življenju tudi z drugim namenom. Sramežljivo pridržana gesta, mnogoličnost pogleda, linije premikajočega se telesa govorijo mesto jezika.

Končno lahko še rečemo, da je postal kino najvernejše zrcalo naše dobe. Kino je pravi otrok naše sodobne kulture. In sicer po svojih dobrih in slabih straneh. S tem pa je tudi rečeno, da se bo mogel kino razviti v pravo kulturno-duhovno sredstvo le tedaj, če bo tudi naša doba poglobila svoje življenjske temelje in našla zopet pravih virov vsakega duhovnega življenja. Ker torej naš dobi ne zaupamo popolnoma, smo tudi glede prave umetnosti v kinu lahko malo rezervirani. Potrebno pa je vsekakor, da napram kinu zavzamemo že enkrat pravilno stališče, da ga ne presojamo samo z moralničnega, estetskega, gospodarskega stališča, ampak da ga kritiziramo immanentno, da se uživimo intuitivno v njegovo naravo ter razumemo njegovo življenjsko silo. Ko smo se tako poglobili v svojaestno naravo kina, bo lahko tudi naša sodba o njem poštna in brez predsodkov.

Književnost.

— »Srpski Književni Glasnik«. Milan Kasanin: Neimar, George Kurtelin: Naši političari. — Vladimir Nazor: Tri pesme. — Desanka Maksimović: Zmija. — Jovan Dučić: Misli o pesniku. — Dražica Vasić: Zena starega kova. — Dr. Izidor Sekulić: Izohimene v književnostima. — Dr. Veselin Čajkanović: Badnji dan i Božić. — Dr. Mihajlo Petrović: Dr. Vojislav Subotić. — Milan Predić: Pera Dobričević. — Pozorišni pregled. — Umetniški pregled. — Vojni pregled. — Politički pregled. — Ocene i prikazni. — Beležke.

Glasheni vestnik.

— Koncert dr. Riga in Janko Ravnika so vrši v ponedeljek 14. januarja ob osmih zvečer. Preložiti se je moral vsled lahke poškodbe, ki jo je dobil na roko prof. Ravnika. Ze kupljene vstopnice ostanejo v veljavi za ponedeljek 14. t. m.

Sokolstvo.

— Sokolsko društvo v Siskti priredi dne 12. januarja ob 20. uri Savezni večer v restavraciji »Bellevue« z najrazličnejšim družabnim sporedom. Vse napredne šiskarje in nam naklonjene Ljubljance bratsko vabi odbor. Vstop prost. Posebnih vabil se ne bo razpošiljalo.

— Sokol v Kočevju. Občni zbor Sokolskega društva v Kočevju se vrši v nedeljo 13. januarja 1924 ob 2. popoldne v društveni telovadnici. — O d b o r.

Darila.

Uprava našega lista je prejela: Za dilaško kuhinjo Din 150.— daroval g. V. C. Rohrmann v Ljubljani. Srčna hvala!

Šolstvo.

RUŠENJE HUMANISTIČNE GIMNAZIJE V NEMČIJI.

Pogubne posledice usodne svetovne vojne niso dovele Nemčije samo do političnega ter socialnega kaosa in ekonomske krize, ampak so tudi povzročile zmešnjavo na učnem polju. Do vojne je bila tam humanistična gimnazija v polnem razcvetu, je veljala za ponos Nemčije in kot vzgled za druge države. Zmaga, ki si jih je pridobila Nemčija pri Sadovi in na francoskih poljih, so smatrali za pridobitev njihove šole. Toda revolucija ni ostala brez vpliva tudi na šolo: prvo in glavno je bilo v tem, da so gimnazijo obdoleževali, da ne služi v dobro veliki masi naroda, ampak maloštevilnemu privilegirano sloju. Drugi očitki je bil napreren proti predolgaletni šolani, ki traja v Nemčiji 9 let, in v Prusiji tudi proti številu tedenskih obveznih ur, katere po mnenju ministra prosvete nikakor ne smejo presegati 30 tedenskih ur, vsehvištevredno.

Vrata za reforme polskuse je otvoril državni svetni zakon, ki je dovolil vsaki deželni popolno svobodo v organizaciji šole, tako da kolikor je dežela in deželci, toliko more biti tudi učni načrtovi. Prva dežela, ki je nastopila z novo šolsko organizacijo, je bila Turingija: 9. maja pret. l. je bil tam sprejet z malo večino glasov (27:23) zakon, ki je povzročil temeljito preoblikovanje gimnazije. Ista nevarnost grozi tudi saškimi gimnazijami, kjer (OI) bodo odpravili 9. razred in stari jeziki se začno učiti šele v 5. razredu. Gimnazije starega tipa naj se puste le kot bele vrane v 2 ali 3 mestih. Najbolj zasluži obžudovanje okoliščina, da deželne vlade niso smatrale za potrebno povprašati svet kakega vseučilišnega pedagoga-strokovnjaka v Lenu in Lipskem, in so se omejile na Saksoskem le na poročilo nekakega vladnega nadsvetnika, po čegar mnenju se morejo doseči tekoni zadnji 4 let isti uspehi, kot prej v 9 letih, pod pogojem, da se zboljša metoda. Prva 4 leta odgovarjajo potem programu ljudske šole brez slehernega tujega jezika. Te temeljiteli reformi naj zapadejo vsi tipi srednje šole, da tvorijo tip takozvane »enotne šole« (Einheitsschule) z malo diferenciacijo v štirih višjih razredih.

Izvedba take šolske reforme bi bila usodna: prvi bi mogle slediti tudi druge nemške dežele turinškemu in saksoskemu vzgledu in potem bi morala vseučilišča priti v težek položaj pri vpisovanju nezadostno in neenako izšolanih ljudi. Toda glavna stvar: nivo vseučilišnega pouka bi moral občutno pasti, ker bi dijaki v gimnazijah sistematično in temeljito ne predelali snovi: sicer bi imeli množico vpetenega znanja, toda manjkala bi jim znanstvena zvežbanost. Zato so poslali od vseh strani motivirane proteste proti taki reformi.

Ze maja pret. l. se je oglasila z ostrim prototom proti novemu šolskemu zakonu in je obsojala njegovo načela turinška univerza v Lenu. Kot splošni nemški branitelji humanistične gimnazije starega tipa se je ustanovila v Lipskem »Zaščitna zveza za višje šole« (Schutzgemeinschaft für die höheren Schulen), kjer je 2. nov. pret. l. na številno obiskanem zborovanju prijateljev humanistične gimnazije vseh slojev in poklicev bila soglasno sprejeta resolucija proti nameravani reformi, v zaščito stare gimnazije. Zveza nima pravi ničesar proti zboljšanju metode predavanja starih jezikov, toda po njenem mnenju bi bilo dandanes riskirano, če bi na hitro reformirali, ampak treba bi bilo počakati mirnejše dobe javnega življenja. Toda humanistična gimnazija mora zostati neokrnjena, ker se je splošno obnesla v zgodovini s tem, da je proizvedla odlične može v vseh strokah današnjega nemškega življenja v sled njihove znanstvene in formalne izobrazbe in moralne moči. Motivirani protest zaščitne zveze je podpisalo 80 duhovnih različnih slojev in poklicev, od učiteljev, študentov, zdravnikov različnih strok, večinoma bivših gimnazijalnih učencev. Zaščitna zveza mora vplivati s svojo energično agitacijo na člane zveznega sveta in sploh na vse ljudi. Upravičeno je upanje, da se bo vendarle posrečilo prijateljem humanistične gimnazije rešiti svojo ljubljeno almo mater.

*) Na te težave je pokazal tudi g. v.š. šol. nadz. prof. Wester v svojem predavanju na tukošnji ljudski univerzi; prim. Sl. Narod od dne 23. dec. pret. l.

Julijška krajina.

— V Idriji je ustavljeno delovanje Narodne čitalnice in podružnice Planinskega društva. Dramatično društvo je moralo tukaj prekiniti svoje delovanje, ker je bilo prisiljeno podreti v rudniškem gledališču svoj oder, katerega si je nabavilo z velikimi stroški. V gledališču je rudniško ravateljstvo nastanilo vojne invalide, ki so prišli v rudniško službo. Tako politična oblast uničuje vse, kar deluje na slovenskem kulturnem polju in uvaža v Idrijo tudi tuj velj.

— V Hriški Bistrici sta bila s 1. jan. l. odnuščena oba sodnika dr. Benič in Šuka. Tako posluje sedaj tam samo pismeniški uradniki. Sodni okraj je ozkoren in dela bi bilo dovolj za celo vrsto dobrih sodnih uradnikov in sodnikov, tako pa je sodišče sedaj brez vsakega sodnika. Sodne razmere so v Julijški krajini vsak dan lepše.

— Otroški vrtci »Šolskega društva«. — V Trstu vzdržuje »Šolsko društvo« šest vrtcev. In sicer je v vrtcu pri Sv. Ivanu 130 otrok, pri Sv. Jakobu 116, pri Sv. Mariji 54, pri Sv. Krištofu 91, v Ročulu 45 in v Vrdeči 54. Skupaj 506 od lanskega leta 115 več. Otrošci so v vrtcih izobrazili preskrbljeni.

— Odpuščeni sodniki. Med Italijani se komentira najbolj odpuščeni oziroma upokojitve svetnika Vincija. Njegov oče je bil odvetnik. Klientela je bila po večini slovenska. In stari dr. Vinci se ni obotavljal tudi pri razpravah govoriti slovensko. Imel je dva sina, ki sta vzgojena oba strogo italijansko. Svetnik Leonardo Vinci je muzikaličen. »Zaslouje« je na Goriškem, ko je ugledil po besedah dr. Cesciuttija poulično popevko »Marameo«, naperjeno proti Slovenem. Popevka kramoli Slovence in jih goni iz Gorice proti Solkanu, češ da je v Gorici vse italijansko. Norčije se in pravi, da je Trst slovenski in Pazin ter da sta bila Dante in Petrarca rojena v Tolminu. Skladba je lahka in gibčna, zato pa so jo peli svoj čas v Gorici na vseh koncih in krajih. Vinci je bil znan in med Italijani zelo čislán. Može je takega značaja, da se obrača po vetru. Ko je služboval v Sežani, se je blizil Slovenem, ko je bil pa v Gorici, je razlagal v sodni dvorani, da psovka »slavio« pravzaprav ni nikakršna psovka. Klanjal se je nemškim oblastnikom in po izbruhu vojne je pomagal c. kr. policiji, in sicer prav hudobno. Tekom vojne je bil črnožolt in ako je nanesla prilika, je Leonardo sedel v klavirju in zaigral »Bog obvari!«. Ob prevratu je bil v Ljubljani. Pred prevratom je rad govoril s slovenskimi inteligenti v Ljubljani in snoval bratstvo med Italijani in Jugoslovenci, ob prevratu je nosil na svoji vojaški kapi italijanski in jugoslovenski trobojni znak. V Gorici se je nato prilagodoval razmeram in zopet je zaslo-

vel kot predsednik kazenske razprave proti slovenskim žrtvam krnskega dogodka. Z novim letom so ga upokojili, dasi bi lahko služil še celo vrsto let. Sedaj bo imel čas, da ugleda popevko o značajnosti in neznačajnosti. Besedilo mu lahko preskrbijo Cassapiccola in tovariši. Marameo! — V Postojni je odpuščen mladi slovenski sodnik Kompara, ki je bil šele pred dvema letoma imenovan za sodnika. Torej že pod novim režimom. Nobene ovire ni bilo proti njegovemu imenovanju za sodnika, ves čas je vestno vršil svojo službo, sedaj pa je odpuščen. To je pač najboljši dokaz, da je odpuščanju slovenskih sodnikov vzrok edino le njihova slovenska narodnost. — Upokojeni svetnik Mašera v Gorici otvori odvetniško pisarno.

— Iz Istre. V Crnem kalu v Istri raste izobno vino moškato. To je edini pridelek, katerega so vedno lahko spravili v denar. Takol po trgatvi se je razpetalo navadno vse vino in zaslužek bil je dober, letos pa stoji sode polni in kupcev od nikoder ni. Kje naj vzamejo vinogradniki davščine 20 lir za vsak hektoliter? — Pri Sv. Antonu so nabrali na protest proti političnemu ljudske šole nad 150 podpisov in ga poslali politični oblasti v Kopru. Protest je bil vržen z opombo, da naj se mu pridene italijanski prevod. To se je takoj zgodilo, obenem pa se je nabralo še 100 podpisov. — V Lanišću so oblasti nenadoma odvzele trgovcu Puhalju gostilniško koncesijo s praznim izgovorom, da njegova oseba ne podaja nikake garancije za javni mir v Lanišću! Ta motivacija je prava ironija, ker je znano, da je Puhalj miroljuben in pošten človek. Koncesijo so mu vzeli samo radi tega, ker je Jugosloven.

Gospodarstvo.

SMO LI V GOZDARSTVU NAPREDOVALI ALI NAZADOVALI?

(Ob novem letu 1924.)

V Sloveniji je največ gozda v posesti malih gozdnih posestnikov. Gozd jim je takorekč potrebna opora pri kmetijstvu, s katerim se bavijo v prvi vrsti. Opazamo pa, da dandanes maloposestniki v splošnem vse premalo skrbijo, da bi mu gozd donosal trajnih in stalnih dohodkov. Kmeti tlač predvsem splošna draginja. Po manj rodovitnih krajih ne pridele toliko, da bi preživel družino, mora pač živeti deloma kupovati. Posledica je, da se prečesto zateka v gozd. Oblegan pa je tudi od preobilice lesnih kupcev in prekupev, ki mu prigovarjajo, da končno proda več lesa iz gozda, nego je dopustno in zanj koristno. Zato bodo marsikje prihodnja leta posamezna kmetijska gospodarstva trpela. Poleg tega nastopi potreba za pogozdovanje izsekanih prostorov, ki zahtevajo posebno na pitviti in slabejših, manj rodovitnih tleh mnogo truda in denarja. Pogozdovanja pa so otežena tudi vsled pomanjkanja gozdnih sadik, ki jih dandanes iz državnih drevesnic ni dobiti toliko, kolikor bi se jih rabilo.

Prizadevanju državnih nadzornih organov, da se omeji čezmerno izkoriščanje gozda, je imelo precejšen, četudi nepopolen uspeh. Ti organi ne morejo vselej in povsod krčilec biti za petami radi prenikajočih potnih pavšalov. Sicer tudi kazni in prepovedi ne zaležejo toliko kakor predravost razumnega gospodarja samega. Dober posestnik mora sam vedeti, kaj dela in kako daleč sme s pridom poseči v svoje gozdno premoženje.

Kakor znano, imamo v Sloveniji tudi nekaj državnih gozdov in pa gozdov kranjskega verskega zaklada, ki v upravi istih organov kakor državni gozd. V teh gozdih se vztrajajo gospodarji in je v njih mnogo dorezlega in dorezavajočega lesa. Letno se seka kakih 70.000 polnih kubičnih metrov lesa. Večidel se oddaja les na panju, da ga kupec poseka, obeli, razreže in spravi iz gozda na žage. Le mala količina se poseka in izdela v hlode in drva v lastni režiji ter kot takšen izdelek prodaja. Obratovanja na lastnih žagah pa državna uprava nima v lastni režiji, temveč imajo vse crarične žage v najemu kupci lesa. Država se torej še ni pospela do izdelovanja vsaj polfabrikata pri svoji lastni gozdni produkciji.

Dohodki od državnih in versko zakladnih gozdov absolutno pri nas sicer niso tako veliki kakor na pr. v Hrvaški in Slavoniji, Bosni in Vojvodini. To pa vsled tega, ker je v Sloveniji le malo tvevstne gozdne posesti. V Bosni pa je skoro 2 milijona, v Hrvaški in Slavoniji blizu 380.000 hektarjev, v Vojvodini pa 62.000 ha državnih gozdov. Vendar Slovenija relativno prednjači pred drugimi pokrajinami, ker je dohodek po državni gozdni upravi oskrbovanih gozdov, preračunjen na hektar, pri nas veliko višji kot drugod. To pa vključno temu, da leži pretežen del teh gozdov v goratih krajih in daleč od železnice.

Les državnih in verskozakladnih gozdov se porablja deloma v industrijske svrhe, največ pa za trgovsko-domaćni eksportirajo. Veliko in stalnega zaslužka imajo ob vožnji in podelavanju tega lesa prebivalci okoliških vasi.

Državni in verskozakladni gozdi v Sloveniji bi razmerno le malo odvrli za lesno trgovino in našo lesno industrijo, da nimajo tudi še nekaj večjih gozdnih posestev, ki so v rokah posameznih zasebnikov. Večina teh posestev se je oskrbovala in izkoriščala na podlagi gospodarskih načrtov torej na vztrajno način. Najbolj konservativno se je gospodarilo pač v bivših fideikomisnih posestvih. Iztemo je delalo le nekaj spekulativov, ki so nekatera posestva kupili, gozde takoj izsekali in potem gozdna tla ali v celoti ali pa razkosana

prodali. Bolje, da bi se nam taki izkoriščevalci naših gozdov ne pojavljali prevečkrat!

Večinoma imajo po zasebnih veleposestvih tudi vse potrebne naprave za spravilo lesa, namreč pota, ceste, žilnice, dalje industrijske naprave, na pr. žage, — katerih ima Slovenija več, kot vsi drugi deli Jugoslavije skupaj in razne tovarne za podelavo lesa. Les se ni povsod na panju oddajal, temveč se ga je veliko v lastni režiji posekalo in podelalo v hlode, deske in dr., kar dokazuje lep gospodarski napredek. Polfabrikate so zasebne gozdne uprave oddajale trgovcem in industriji. Mnogo pa so jih eksportirale po trgovcih, pa tudi same brez vsakega prekupevalca. Le malo zasebnih veleposestev se nahaja v Sloveniji, ki bi bila ostala brez razvitega obratovanja in gibčnega trgovskega poslovanja in bi se čakala podjetnikov, da jih pridejo otvoriti. Da je temu tako, zadržati se je državnim gozdnim oblastem, ki so pri gozdnih veleposestvih nad gotovo površino kategorično zahtevale od posestnika, da namesti kvalifikovanega in odgovornega oskrbnika. Pri tej praksi bi olo treba tudi ostati, zahtevati pa, da se prazna mesta razpišejo in zasedejo z domačini.

II. Po prevratu je prišla v veljavo agrarna reforma. Hotela je glede porazdelbe kmetijske zemlje pomagati revnim poljedelcem-maloposestnikom s tem, da jim pomore do povečanja kmetijske produkcije zemlje. Ta akcija se je v krajih, kjer so bila pri nas kmetijske veleposede, večinoma s dobrim, izjemoma tudi z manj dobrim uspehom izvršila, četudi še ni definitivno uredila. Kar pa se tiče gozdarstva, zasleduje agrarna reforma v glavnem cilj, da pripomore predvsem kmetijskemu prebivalstvu kot agrarnemu interesentu do ene količine lesa, ki ga potrebuje za domačo porabo, in pa cilj podzavljenja gozdnih veleposestev s pomočjo eksproprijacije.

Doslej se glede razlastitve in podržavljenja še ni ukrenilo ničesar; treba je posebnega zakona. Pojavljajo se dan za dnem razne verzije, ki govorje da, druge zoper podržavljenje in tretje celo za prodajo in zakupodajo takih državnih posestev, ki ne domašajo dovolj dohodkov. Vztrajno tega položaja vlada precejšnja negotovost in zmeda, ki pravilnemu in rednemu gospodarjenju ne more biti v korist.

Predvsem ne gre, da se postopa po vseh pokrajinah, ki imajo jako različno posestno stanje, po enem in istem kopitu. V šumoviti Bosni so nepregledni velegozdi večinoma brez pravih komunikacij in pretežno v posesti države. Njih otvorenje in izkoriščanje je na dolgo dobo prepučeno veldružbam, ki pa morajo skrbeti za pravno komunikacijo in vsega, kar je z eksploatacijo v zvezi. Teh razmer ne smemo istovetiti z našimi v Sloveniji. V Makedoniji se je gozd, kolikor ga ni v nedostopnih krajih, venomer pustošil, gozdne posestve razmere tam niti niso ustale. V Hrvaški, Slavoniji in Vojvodini zopet poleg državne gozdne posesti prevladuje komunalni, deloma pa komunistični sistem v gozdarstvu. Oskrbovanje teh državnih gozdov je tam v rokah državnih gozdnih organov.

Pri nas prevladuje individualno posestno stanje posameznega malega, srednjega in veleposetnika, čigar gospodarstvo gozdna oblast samo nadzira v okviru obstoječih gozdnih zakonov in predpisov.

—g Delovanje novosadske borze v preteklem tednu. Tendence na novosadski borzi v preteklem tednu je bila neizpremenjena. Koruza prompt prikazuje nekoliko čvrstšo tendenco. Za pšenico do konca tedna ni bilo nakega povpraševanja. Šele zadnji dni je bilo zanimanje za pšenico večje, vendar to ni vplivalo na spremembo cen. Tendence ječmena je čvrsta, med tem ko vlada v ovsu stagnacija. Povpraševanje za moko je še vedno slabo in je njena tendenca sla-

ba. Povpraševanje po otrobi je zadovoljivo. Celokupni promet preteklega tedna je znašal 373 vagonov, od čegar odpade na pšenico 50, na koruzo 296, na ječmen 4, na ovse 6, na fižol 1, na moko 5, na otrobo 11 in na seno 4 vagona.

—g Hmelj. XXXVII. poročilo Hmeljarskega društva za Slovenijo o hmeljski kupelji v obče. Zatec, CSR, 5. januarja 1924. Živahno povpraševanje in čvrsto razpoloženje na hmeljskem trgu se je od starega leta preneslo na novo. Prve dni t. l. se je vse pokupilo, kar je bilo naprodaj, po vedno rastočih cenah in sicer najpogreje po 3800 do 3850, naposled po 3900 žk za 50 kg. Dnevno se je prodajalo le po 15—20 bal, ker namreč ni bilo več blaga naprodaj. Posetniki hmelja ne silijo k prodaji in zahtevajo vseskozi po 4000 žk za 50 kg. Včeraj se je 10 bal najboljega blaga prodalo po 3900—3940 žk za 50 kg. Tudi na kmetih se je prodajalo po 3850—3900 žk za 50 kg. — Tudi lanski hmelj je prišel v poštev in se je plačeval do 3000 žk za 50 kg. Vsa zateška zaloga bo znašala približno 4000 q po 50 kg. Pri živahnem povpraševanju je končno razpoloženje prav čvrsto, cene pa rastejo. — Sav. hmeljarsko društvo.

—g Dobava diet in vrtin. Pri ravnanju s hrano železnice v Subotici se vrši 18. t. m. ofertalna licitacija za dobavo diet in in obilje. Oglas v pisarni trgovske zbornice v Ljubljani.

Stiki med Vatikanom in Rusijo v XVI. stoletju.

Mussolini je v svojih znanjih izjavil, da nameravani pogodbi z Rusijo označil duševne odnose, obstoječe med obema narodoma, italijanskim in ruskim, za izborne. Ali je mogoče instiktivno čutil, da se dotika s tem stare tradicije?

Genoveški trgovec Paoletto Centurione je postal začetkom VI. stoletja povzročitelj živahnega diplomatskega izmenjavanja mnenja med Vatikanom in Rusijo. Centurione je prepotoval Egipt, Sirijo in obzreval Črna morja. Nabral si je raznovrstne trgovske izkušnje in povrnil se je domov skladi, da mora odvezati Potugalcem prevlado v trgovskem prometu z Indijo. Hotel je otvoriti z Orijentom novo zvezo italijanskim trgovskim mestom. Nameraval je osredotočiti razpečevalno blago na obzreju Inda ter ga od tam po ladjah spraviti v Kaspiško morje, od tam pa po Volgi v Moskvo. Centurione se je radi tega svojega načrta obrnil do papeža. V Vatikanu so že dalje časa mislili na zvezo s Slovani in v interesu vojnega prizidevanja proti Turkom. Papež Lev X. je dal Centurionu pismo na Vasilijs III., velikega kneza v Moskvi, s čemur je njegova misija dobila oficijelni značaj. L. 1519. je nastopil svoje potovanje. Toda kljub vatikanski podpori knez Vasilijs ni dovolil Centurionu vstopa v notranjost dežele. Centurione je iskal radi tega v dosegu svojega cilja drug način. Sprožil je vprašanje združitve katoliške in pravoslavne cerkve. Po tem je dobil od Vasilijsa za papeža zelo laskevno pismo.

Papež Lev X. je umrl, njegov naslednik Klement VII. pa je bil enakih nazorov in tako je Centurione znova odpotoval v Rusijo dne 25. maja 1524 s papeževim pismom s katerim se naproša Vasilijs, naj Centurionu sprejme dobrohotno. Posledica tega je bila, da je odposlal Vasilijs z Centurionom v Rim posebnega odposlanca, kateri je prispel tja v septembru 1525. Ta poslanec Demetri Gerazimov, ki je bil za takratne čase zelo učen človek, je bil v Vatikanu ceremonijolno sprejet in nastanjen v posebnem luksurjoznem stanovanju. Ravnali so z njim z največjo pozornostjo. Pri papežu je bil v svečani avdienci in izročil mu je dragocene kožuhovine imenoma svojega gospodarja.

Vasilijsva poslanica izročena papežu se je interpretirala z zblizanjem svetih stoletj v smislu vojaške aliance z zapadom. Vasilijs se ni dotikal cerkvenega vprašanja, marveč se je držal v okvirju politike. Papež je bil naprošen, naj pošlje z Dimitrijem svojega pooblaščenca, ki bi Vasilijsa podučil o potrebnih odredbah proti nevernikom. To se je zgodilo in minorit Gian Francisco Citus je odpotoval v Moskvo. Tako se je razvijalo, silno kakor v današnjih dneh, vprašanje diplomatskih odnosov z Moskvjo. Vasilijs je sporočil papeževemu legatu, da je s Poljsko in Švedsko sklenil premirje, da ugodni papežu, nato je izrekel željo, da naj bi mu poslali nekaj Italijanov, ki bi znali oblepšati Moskvo. Obenem se je govorilo tudi o vprašanju trgovskih zvez z namenom, doseči izmenjavo blaga med severom in jugom in kolikor mogoče z Orijentom. Papež je bil z Vasilijem in njegovi ukrepi ter s prijaznostjo, katere je bil deležen papeški delegat, povsem zadovoljen. Predlogi za trgov. zveze med Italijo in Moskvjo so bili radevolje sprejeti in sestavljena so bila v to svrhu številna spremlevalna pisma. Poleg zaželenega tehniškega in delavskega italijanskega odposlancev je odšel iz beneške republike v Moskvo tudi litar topov v vladno službo. Za bodočnost so bili napravljeni že najlepši načrti in napovedovalo se je najugodnejše zveze med Rusijo in Italijo. Toda turški izbrščen na večno mesto, izvršen s strani čet Bourbonsega Cometaabja v maju 1527, je porušil za dolgo časa vse direktne zveze med Rimom in Moskvjo.

Zgodovinska resnica je, da so Rusi izvrševali na Rim vedno neko tajno privlačnost. Toda nože Rusov so bile že takrat svinčene, da se poslužimo Mussolinijeva izražanja v parlamentarni pogodbi z Rusijo. O osnovni trgovski pogodbi z Rusijo. Toda Mussolini opa, da se njegov napori za dobre trgovske stike uresničijo in da se mu ves veliki trud ne izjalovi, kakor se je Centurione v Vatikanu v 16. stoletju.

Za Mussolinijem hiti k sovjetski Rusiji tudi Vatikan. Sedajni papež računa z razmerami v Italiji in išče prilagoditve k so-

sovnemu toku v svrhu okrepite svetle stolice doma in v inostranstvu. Kot varuha krščanstva mu je dolžnost porabiti priliko v njegovo korist in odstranjevanju povopogonjo proti krščanstvu. Vatikan išče stikov z Moskvjo in bi priznal sovjetsko vladu. 23. tm. se je s to zadevo bavil naš znanek »Kurijska kombinacija«. Mussolinij se morda posreči priti do ugodnih zvez s sovjetsko Moskvjo, ali kako izvede svoje zblizanje od boljševikov na smrti obsojeni papež, na to je pa naša javnost ras opravičeno radovedna.

Monge.

(Junjski spomin.)

29. decembra je slavila francoska podmorska flotila spomin podmornice »Monge«, ki se je potopila s svojim poveljnikom na ta dan leta 1915 v Jadranskem morju. Bilo je to v času, ki se je preko morja prevažala srbska armada. Francosko in laško brodogradje je pazilo ob dalmatinskem obrežju, da se transportu čet ne zgodi nič zalega. Podmornica »Monge« je odplula iz Brindisija 27. decembra in čakala potopitve cel dan 28. pred Kotorjem, pripravljena torpedirati vsako avstrijsko ladjó, ki bi se upala ven. Naslednje noč je prišla na morsko gladino in spet polnila svoje akumulatorje; tu je v tem zapazila skupino sovražnih torpedov. Poveljnik, ladijski poročnik Roland Morillot, je dal ladjó takoj potopiti in pripraviti torpede za napad. Ze so se videle v temi v periskopu senice blizajočih se torpedov. Komandant je dal povelje, naj se izstrelijo torpedi, a v tem trenutku se je čutil silen sunk. Podmornica se je nevarno nagnila; križarka Helgoland, ki je v temi ni videla, je trčila ob njo.

Nastavek podmornice je dobil luknje in puščal vodo v notranjost, ladjó se je začela pogrezati vedno hitreje. Poveljnik je tedaj dal spustiti varnostni svinec in »Monge« se je dvignila nazaj na površino. Tu pa ugasne električna luč.

Niče od moštva se ni ganil, komandant sam je dajal povelja. Toda vsi se vedeli, da je podmornica izgubljena in v jekleni ribi v kateri so bili zaprti so eno-dušno zaklicali »Vive la France!«

Ladijski poročnik Arel, drugi oficir, je prižgal pomožno razsvetljavo. Morillot je gledal popolnoma miren tlakomere, ki so kazali, da se ladjó približuje morski gladini. Ko jo je dosegla, je ogledal ven, a v istem času je zadel podmornico na zadnjem delu avstrijske granata in skozi novo luknjo je jela teči voda; braniti se je bilo nemogoče, treba je bilo ladjó zapustiti.

Morillot da povelje za to, jasno in mirno kot po navadi, vsi korakajo mimo njega na sprednji krov, ki edini še moli iz vode. Avstrijci so prenehali streljati in razsvetljeujo ladjó z žarometi. Zadnji mornar se v trenutku, ko zapusti ladjó, obrne: poveljnik stoji na svojem mestu in ravnokar je potegnil za ročaj, s katerim se ladjó potapja.

In posadka, ki se plavaje reši na rešilne čolne, vidi kako »Monge« polagoma izginja v valovih; Morillot je ostal na svojem mestu in ko je videl, da so vsi rešeni, se je potopil s svojo ladjó kajti ni hotel, da bi padla v roke sovražnika.

Francosko brodogradje dostojno proslavlja vsako leto spomin tega junaka.

Turistika in sport.

— »Planinski Vestnik« prinaša v januarski številki tole vsebino: Dr. Jos. Cir. Oblak: Ivan Cankar, verni sin prirode. Dr. Stanko Tominec: Čez severozapadno steno Prisojnika. Dr. M.: Usoda naših planinskih flore. Bruno Rottler: Planinstvo na Pohorju. Janko A. Kreft: V dežju in snegu na Savinskih planinah. Kotiček: Na Triglav in višje. Čez hrib in dol. Čez Grofličo v Logarsko dolino. — Društvene vesti. — Obzor. — Naše slike.

— Nagrade SK. Ilirije na smuči tekni za klubovo prvenstvo, ki se vrši dne 13. l. m. od cerkvice na Sv. Jakobu, preko Sv. Katarine in Rožnika do Podrožnika so: za člane spominke plakete za prva tri mesta in priznanice za druga tri mesta. Za dame plaketa za prvo mesto in priznanica za II. mesto.

— Ljubljanski sportni klub (zimska sportna sekcija) sklicuje za danes, torek, točno ob 7. zvečer v Narodni kavarni sestanek vseh članov. Udeležba nujna radi nedeljske klubove prvenstvene tekme.

— Interni smuči tekni za klubovo prvenstvo članov in članic priredita v nedeljo dne 13. t. m. SK. Ilirije in Ljubljanski sportni klub. Tekmi obeh klubov se vršita po isti progi in ob istem času. Vsak tekmovalac prihaja le za prvenstvo svojega kluba v poštev. Start članov je ob 12. uri pri cerkvi na Sv. Jakobu. Proga poteka preko Sv. Katarine, Toškega čela, Podutka, Ljubljanskega polja do Večne poti, od tod na Rožnik in čez Drenikov vrh k gostilni pri Čadu, kjer je cilj. Prihod na cilj okoli pol 14. ure. Start za dame je ob 10. uri na odcipitvi Večne poti v Koseze. Proga poteka preko Rožnika in Drenikovega vrha na cilj pri gostilni »Čade«. Prihod okoli tričetrt na 11. Dolžina tekmovalne proge za člane cca. 20 km, za dame cca. 6 km. Prijavnina znaša 10 Din za člana ali članico obeh klubov ter se plača takoj ob prijavi. Prijave, pismene ali ustmene, se sprejemajo najkasneje do petka t. j. 11. t. m., pri Z. Jožu Pogačarju, tov. J. Groc, palača Ljubljanske kreditne banke. Prijave brez prijavnine se ne vpoštevalo. Zakasnele prijave so dovoljene le proti vplačilu dvojne prijavnine. Vsi člani-tekmovalci se zberejo v nedeljo ob pol 7. na južnem kolodvoru. Od tod se peljejo z jutranjim vlakom do Medvoda. Za polovično vožnjo boče preskrbljeno. Vrhovni sodnik je g. Joso Gorec, predsednik JZSS.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 8. januarja 1924.

Klerikalna renitenca proti vladi.

... sedanjih občinski svet vztraja na svojih sklepkih in jih bo znal tudi do veljave spraviti. Ne bo ukinil niti poklicnega gasilstva, niti ne bo odsvolil novih nastaviteljev...

»Slovenec« št. 6. dne 6. t. m.

Veliki župan Teodor Šporn je v svoji rešitvi pritožbe občinskega odbora J. Turka proti sklepom obč. sveta ljubljanskega mestnemu županstvu med drugim tudi ukazal, da mora takoj odpušiti one uradnike, ki so bili na novo sprejeti, ter razpustiti tudi poklicno gasilstvo; obenem je tudi odredil, da se finančna postavka za te uradnike in gasilce ne sme sprejeti v proračun.

Proti tej vladni odredbi nima županstvo nobenega pravnega leka in bi se ji torej moralo brezpogojno pokoriti.

Kaj pa izjavlja na ta striktni vladni ukaz službeno glasilo župana dr. Periča in črno-rdeče koalicije, »Slovenec«?

Da župana ta ukrep pokrajinske vlade čisto nič ne briga in da bo črno-rdeča koalicija na magistratu nasproti vladi že »znala spraviti v veljavo svoje sklepe«!

Kaj se to pravi? Pač to, da se smatrajo klerikalci za suverene gospodaje položaja v Ljubljani, katerim tudi vlada nima ničesar več ukazovati.

In čemu bi tega ne storili? Saj imajo s pokrajinsko vlado že prav izvršne izkušnje!

Mestni šolski svet je za to najboljši vzgled.

Klerikalci so se postavili na stališče, da morajo to korporacijo takoj dobiti v svoje roke. Ne ozirajo se na to, da še ni potekla poslovna doba posameznih članov mestnega šolskega sveta, so enostavno izvolili proti izrecni vladni prepovedi v to svojo korporacijo svoje zastopnike. Seveda so s tem dosegli svoj namen in uveljavili svojo voljo. Pokrajinska vlada je namreč zlezla pred klerikalci pod klop, ne da bi se ji zdelo umestno in potrebno, da bi proti tej renitenci varovala in uveljavila avtoriteto državne oblasti. Da bi bil volk sit in koza cela, se je pokrajinska uprava postavila na komedno stališče, da je najbolje, ako stvar pusti in suspenso, to je, da pusti mestni šolski svet funkcionirati brez izvoljenih zastopnikov, kar je istovetno s tem, da izroči vso oblast v tej korporaciji njenemu predsedniku, županu dr. Periču. Tako se je zgodilo, da je v mestnem šolskem svetu že leta neomejen gospodar dr. Perič, ki je docela v rokah »akcijskega odbora« v »Katoliški tiskarni«.

Vzprico tega fakta se ni čuditi, da so klerikalci mnenja, da je pokrajinska vlada metla, s katero lahko po svoji volji pometajo. Ako je renitenca v enem slučaju uspela, zakaj bi ne uspela tudi v drugem!

Pokrajinska uprava sedaj sicer ukazuje, toda kaj je mar to klerikalni gospodu, saj ve, da teh ukazov ni jemati za resno. Na magistratu bodo še nadalje v službi protizakonito nastavljeni uradniki in poklicno gasilstvo bo še nadalje »reševalo« Ljubljano, pa mirna Bosna! Na usta »Slovenca« kliče danes župan dr. Perič: »Pojte se solit s svojimi ukazi, gospod veliki župan, mi smo gospodarjile«

PROSLAVA ROJSTNEGA DNE KRALJICE MARJE. Mestno županstvo poziva hišne posestnike in vse ljubljanske prebivalstvo, da v sredo dne 9. junija 1923 v proslavo rojstnega dne Nj. Velikosti kraljice Marije okraše svoje hiše in stanovanja z državnimi in narodnimi zastavami.

— Dvorni ples. Na rojstni dan Nj. Vel. kraljice Marije, jutri 9. t. m., je ob 22. odredil dvorni ples, na katerega je povabilenih okoli 700 odličnih oseb. Ples se vrši v slavnostni dvorani starega dvora. Na ples so pozvani ministri zunanjih zadev držav Male antante, celokupni diplomatski zbor, vlada, predstavniki narodne skupščine, okoli 60 narodnih poslancev, vsa generaliteta, oficirji, visoki civilni dostojanstveniki in uradniki, kakor tudi ugledni meščani. Nj. Vel. kralj in kraljica otvorita ob 22. z velikim slajem dvorni ples.

— Kaj pa to pomeni? Vsa naša javnost je z zadovoljenjem pozdravila končni energični nastop pokrajinske vlade proti črno-rdeči koaliciji na magistratu, ker je že res skrajni čas, da se napravi konec klerikalno - socijalističnemu gospodarstvu, ki spravlja mestno občino na rob finančnega propada. V tej sodbi je enodušna vsa napredna slovenska javnost z edino izjemo — »Narodnega dnevnika«, ki imenuje ukrep pokrajinske vlade na pritožbo — gg. Turka in Stareta — »kršitev avtonomnih pravic ljubljanske občine«. — Ali pripravljate že skupno fronto s klerikalci in Peričevci? Drugače si ne moremo razlagati te ekstrature!

— Zatvoritev pomožne pošte Sv. Rok. Pomožna pošta Sv. Rok ob Sotli v občini pošte Rozgarec je bila 21. decembra t. l. začasno zatvorjena.

— Mačkine solze pretaka glavno trobi- lo SLS od zadnje nedelje, ko naštevajo ne- štete vrline sedaj uklenjenega poklicnega gasilstva. S svojo gostobesednostjo pa skuša prikriti dejstvo, da so s poklicnim gasil- stvom hoteli preskrbeti svojim političnim pristašem lahke, a mastno plačane službe. Kar se pa tiče g. branddirektorja Koleča, ki leži že mesec dni v splošni bolnici, mo- ramo pripomniti, da ni obolel »vsled pre- naporne službe«, tudi ga niso »ranili ne- prestani, neupravičeni napadi in zlobna na- tolčevanja, da je omagal in legel«, nam po- ročajo, da se mu je povrnilo vnetje prsne mrene, na katerem je trpel že pred leti. Za blaginjo občine tako vneti občinski očete bi ga bili morali dati pred namestništvo za »branddirektorja« preiskati od uradnega zdravnika, kakor je to predpisano, in šele potem — če je bil zdravniški pregled ugo- den — ga pomakniti na to važno mesto. Tako je in ni drugače!

— Božični drevo za ruško dečo. Ljub- ljanska ruska kolonija je priredila večeraj ob 16. polpodne v dvorani Mest. doma tra- dicionalno »jelko«. V lepo okrašen dvor- ani se je zbrala večina v Ljubljani biva- ločih ruskih emigrantov, ki so na čelu s pred- sednico go. Andrejevsko gostoljubno sprejemali tudi domačine, med njimi ko- mandanta dravske divizije gen. Stojan- noviča, generalnega konzula Českoslo- vajske republike dr. Otokarja Beneša, belgijskega konzula g. Dularja, magist. rav. dr. M. Zarnika in dr. Sredi dvorane je stalo skromno božično drevesce, okrog katerega se je kmalu pričelo veselo in oživljeno rajanje nedolžne dece. Med mladim ruskim pokolenjem je bilo mnogo takih, ki še niso videli svoje prostrane do- movine, ker so se rodili v proznanstvu na tujih tleh. Vendar pa jim ta okolnost ni tu- di asimilacija, ki jih je že zelo zbližala s slovenskimi razmerami, ni grenila božične radosti in prazničnega razpoloženja. Zado- voljna z malim in dovezna za vsako topla besedo je deca našla v krogu svojih star- šev in po zaslugi požrtvovalne predsedni- ce vse, kar potrebuje za razvedrilo in otro- ške veselje. Ko so se začela deliti skromna božična darila, je zavladalo med mladim ru- skim naraščanjem splošno navdušenje. Pri- reditev je potekla v znameniti intimnega rodbinskega občevanja in dasi daleč od svo- je domovine in svojih dragih, so preživeli Rusi vsaj nekaj veselih trenutkov. K do- bremu uspehu je mnogo pripomogla tudi naša domačinka, velika prijateljica Rusov, ga. T. Jenko.

— Občinske volitve v Mozirju. Občin- ske volitve v Mozirju so razpisane na dan 20. t. m. Start občinski odbor je vlada raz- pustila, ker ni bil sposoben za delo. Pri teh občinskih volitvah nastopijo prvič klerikal- ci samostojno, ker se napredniki med sabo prepračo. Stara pesem! In kdo bo imel ko- rist? Seveda klerikalci.

— Ugotovitev. V poročilu o otvoritvi strokovne nadaljevalne šole Gostilnice in kavarniške zadruge, ki smo jo priobčili večeraj, je pomotoma navedeno, da je fi- nančno delegacijo zastopal »dr. Spincič«; pravilno bi se moralo glasil »finančni nad- svetnik M. Spindler«. To poročilo sta po- snela po našem listu »Slovenec« in »Na- rodni Dnevnik« seveda z isto napako.

— Banket gostilničarske zadruge. Večeraj se je vršil v restavraciji »Zvezda« souper gostilničarske zadruge v proslavo novootvorne strokovne šole. Banketu so prisostvovali zastopniki državnih oblasti, trgovske in obrtne zbornice, tujeskega pro- meta in novinarji, med drugimi g. veliki župan dr. Šporn, fin. delegat dr. Šavnik, dvor. sv. dr. Marn, dr. Ples, mag. nadsvet- nik g. Govekar, rav. dr. Boehm in dr. Souper, iz kuhinje restavracije g. Krape- ža je s svojo kulinarčno razkošnostjo preko- sil vsa pričakovanja. Po večerju se je raz- vila prijetna zabava, kakršno zmorejo sa- mo gostilničarji. Meniali so se govori pre- stavnikov državnih oblasti in posebnih ho- telirjev in restavratev, omenjamo pri- srčne, deloma strokovno, deloma zabavno mišljene zdravice g. velikega župana dr. Šporna, dv. sv. Marna, rav. dr. Boehma, dr. Plesa, mag. nadsv. g. Govekarja, zlasti pa briljantni »ekspozé« starega gostilni- čarskega in hotelirskega praktika g. Dolničarja, ki je vsem prisotnim segel do srca. Prijateljska zabava je potrajala do ranega jutra.

— Smrtna kosa. Večeraj je umrla na Karlovski cesti ga. Jožefa Adamič, za- sebica. Pokojnica je bila skrbna mati in dobra gospodinja. Pogreb bo v sredo 9. tm. ob 14. — Na Vrhnikih je danes ponoči umrla v visoki starosti 82 let gospa Ana Oblak roj. Dolenc, sestra g. Orslova Dolenca, trgovca v Ljubljani in mati viš. sodnega svetnika v Banjaluki g. Avgušti- na Oblaka. Kljub svoji visoki starosti je bila pokojnica še do zadnjega časa krepka in čila in je opravljala vse gospodinjske posle. Pogreb bo v četrtek 10. tm. ob 9. na domače pokopališče. Bodi ohranjen obema blag spomin!

— Nov župan v Kočevju. Dosedaj- ni župan v Kočevju Viktor Medved je odstopil. Pripadal je narodnosocialistični stranki. Za novega župana je bil iz- voljen mizarski mojster in hišni posest- nik Ivan Novak. Novi župan je radi- kalec.

— Razvešljavljena carinska obsodba. Na zadevno pritožbo je državni svet razveljavil sodbo, izdano od glavne ca- rinske direkcije v Beogradu, s katero je bila »Kmetijska družba« obsojena v plačilo globe 875.000 dinarjev zaradi uvoza 10 vagonov modre galice. Ta za- deva je v zvezi z afero, ki so jo uprizo- rili klerikalci v »Slovenec« proti bivše- mu predsedniku »Kmetijske družbe« pokojnemu Gustavu Pircu.

— Prošnje za puške in strelivo. Po- krajinska uprava objavlja: Ministrstvo za vojno in mornarico dobiva nbroj prošnji od raznih strelskih in sokolskih društev za brezplačno dobavo pušk in streliva. Voj- ni minister naznanja, da žal ne more ustre- ži tem prošnjam, ker nima na razpolago zadostnih sredstev za nabavo pušk in strel- iva v ta namen. Zato se opozarja javnost, naj opusti take prošnje do ministrstva za vojno in mornarico, ker jim ne more ugo- dit.

— Kdaj bo konec stan, afer? Prejeli smo in priobčujemo: Z ozirom na notico »Kdaj bo konec stanovanjskih afer« ki je bilo objavljeno v Vašem cen. listu z dne 5. januarja 1924. Vas prosim podpisati, da blagovolite priobčiti v informacijo javnosti sledeče uradno pojasnilo dotične zadeve: V Gradšču št. 17. se je izpraznilo stanovan- je stranke Biber, ki se je preselila v palačo Trboveljske premogokopne družbe. Stanovanje je bilo v seji stan. obl. I. stop- nje dodeljeno uradniku južne železnice Bo- gomirju Premelcu, ki ima ženo magistratno uradnico in enega otroka. Rodbina je do- sedaj stanovala v 1 mali sobi pri stariših žene, ter dobivala hrano v gostilni ker ji doma ni bila kuhinja na razpolago. Proti tej dodelitvi se je pritožil lastnik hiše v Gradšču št. 17. Alfred Lininger. Stanova- njsko sodišče je potrdilo odlok stan. obl. I. stopnje. Nato se je Alfred Lininger, ki je hotel stanovanje prepustiti svojemu kom- panjnu, trgovcu Ivanu Pfeifferju vnovič pritožil na občo sejo stanov. sodišča. Propa- del je tudi v tej instanci in s tem je po- stal odlok stanov. obl. I. stopnje pravno- močen in izvršljiv. Ivan Pfeiffer se je isti dan, ko je videl, da je zani stanovanje konvencionalno izpuščeno, svojevolično, kljub svarilu in opozoritvi, da riskira s tem deločinjo, vselil dne 13. decembra v predmetno stanovanje, dasi ga v to ni si- lila nikakoli nujna potreba, kajti stanovanje na Karlovski cesti št. 20. v katerem je te- daj stanoval in ki obstoji iz 3 sob, kuhinje in pritlik in moral glosom pogodbe s svo- jim naslednikom zapustiti šele meseca fe- bruarja 1924. Zategadelj je moral stano- vanjski urad smatrati to svojevolično vseli- tev brez nujne potrebe kot akt zole naga- jivosti in upornosti proti pravno močni raz- sodbi najvišje instance v stanov. zadevah, ter moral, da pripomore zakonu do veljave in obvaruje ugled urada, napovedati delo- zračjo. Odlok deloziacije je bil izročen g. Liningerju že dne 17. decembra 1923, delo- zračja pa je bila napovedana za dan 3. jan. 1924. S tem je izpolnil stanovanski urad vse obveze, ki mu jih nalaga zakon in ki jih zamore imeti proti stranki, ki se tudi ni ustrašila poskusov podkupovanja, da doseže svoje protizakonite namene. — Z odličnim spoštovanjem dr. A. Briceji, predsednik stan. oblasti I. stopnje.

— Glas iz meščanske šole. Pišejo nam: Nekdo, ki se menda ne upa z imenom na dan, je v sobotnem »Narodu« priobčil članek o razmerah na neki meščanski šoli. Zal- da je v tej notici zbrano samo blato, a ni- česar dobrega. Občinstvo bi utegnilo vsled tega imeti popolnoma napačne nazore o meščanskih šolah in učitelstvu sploh. Stro- kovno učitelstvo na naših šolah nosi veliko odgovornost za napredek in doberbit učenc- ev, ki postanejo večnomna obrtniki ali pa prestopijo po končanem četrtem razredu v razne strokovne srednje šole. Material, ki ga dobimo iz ljudske šole, je za precej iz- bran kajti večina nadarjenih učencev je pre- stopila v gimnazijo ali realko. Poleg tega so naši učenci večinom iz srednjih in niž- jih slojev in le srednje ali malo nadarjeni. Učni načrt pa z vso doslednostjo in brez ozira na današnje razmere zahteva od nas, da jim damo zaokroženo izobrazbo nekeke nižje srednje šole. Koliko truda nam vzro- čijo to, ve samo tisti, ki poučuje sam. Glede discipline imamo največjo težavo, ker je najmanjši odstotek učencev je vajen ubogati in delati na besedo, kar nam doka- zujejo prošnje nekaterih staršev, ki nas pro- sijo, da naj »je brez skrbi nabijemo« otroke. Seveda hvaležno odklanjamo take »privi- leske«, ker vemo, da je to le čumno vzgoj- no sredstvo, ki poleg vsega ostalega ško- duje tudi zdravju učitelja samega. Naše glavno vzgojno sredstvo so bili in bodo le- pi nauki, ki jih mladini vcepjamo v srce. Kljub sedanjim mizerijam pozabimo na vse, ka- dar stojimo pred dečo, ki je naš up in tople besede nam vro iz srca kakor vedno. Uspe- h, ki nam ga kažejo višji razredi, so naše pla- čilo in korist domovine. V nižjih razredih pa so med učenci individui, ki se jih ne prime- jo niti dobri nauki, niti slabi redi, in ne sva- rila in ne mille kazni. Oni nam kvarijo di- sciplino in uspeh. Kako je to hudo učitelju, ki vidi tako neredovanje in končno nesrečo učenca, kdo more razumeti in čutili z nami? Končno pa jim dejajo še starši potuho! Kdo, ki ima veste, bi v takem slučaju ne obupal, če se zaveda, da mora voditi učenca do kruha? In to posebno sedaj, ko vidimo po- sledice brezdelja, brezskrbnosti in p-lboke, cinčne podivjanosti? Kolikokrat ključemo starše v šolo, a ni jih in jih ni! In vendar je tako važno, da sodelujeta šola in dom slo- žno! Mnogočrat se nam je že posrečilo, da smo z intenzivnim sodelovanjem staršev spravili otroka na pravo pot. A javno mo- ram obtožiti malobrižnosti premmogo starše, ki nikoli ali kmaj enkrat na leto pridejo vprašat po svojih otrocih, ki so vendar na- večni zaklad. Zato ključem tem potom vsem: pridite v šolo povprašat, krko napredujejo vaši otroci? Vi boste spoznali učitelje in te- žko, a leno šolsko delo, mi pa vas in raz- mere, v katerih žive otroci. Kakšne vzgoj- ne vrednosti je to, vemo mi najbolje. Vedi- te, poleg staršev smo mi najboljši prijatel- li vaših otrok. Za našo strogostjo se skr- va samo dobro hoteenje; za preveliko do- broto in popustljivostjo pa tiči pozbna otroka in stariši, ki nasprotujejo šoli, bodo želi nesrečo svojih otrok. P. Kuvaver.

— Naknadno pobiranje takse za gosti- lnišče in kavarniške koncesije. Tarifni po- stavki 61. in 62. srbijskega zakona o takсах, ki določata posebne takse za po- delitev t. zv. »mesnega prava«, sta bili že z začasnim zakonom s dne 6. aprila 1920 (Uradni list št. 48 ex 1920) proširjeni na vso državo; o zemlji in bili prevzeti tudi v zakon o takсах in pristojbinah z dne 27. junija 1921 (Uradni list št. 100 ex 1921). Ker je po v Sloveniji veljavnemu obrtni- mu pravu institucija »mesnega prava«, ki je neke vrste realna koncesija, docela ne- znana, je finančna delegacija v zvezi z od- delkom ministrstva za trgovino in industri- jo ponovno opozarjala na merodajnih me- stih, da ti tarifni postavki brez ustrezne pre- membe obrtnega reda v Sloveniji nista izvršljivi. Tudi ministrstvo za notranje- po- sle se je pridružio temu pomislekom. Ge- neralna direkcija posrednih davkov pa konsekvntno zavzema stališče, da je bilo s taksnimi določbami tudi srbijsko »me- sno pravo« proširjeno na vso kraljevino in da je to pravico smatrati za pridobljeno v vseh primerih, v katerih je v gostilniški ali kavarniški koncesiji označen lokal, v ka- terem se sme obratovati. V skladu s tem zahteva generalna direkcija posrednih davkov, se taksa iz postavk 61 in 62 po- bere naknadno tudi za vse koncesije, za katere se je prosilo v dobi od 7. aprila 1920 do včetega 14. novembra 1923. Taksa znaša: za gostilniško pravico: a) v Ljub- ljani in Mariboru Din 3000, b) v drugih me- stih Din 2500, c) v trgih 2000, d) v vaseh 1500 Din. Za kavarniško pravico: a) v Ljubljani in Mariboru Din 3500, b) v drugih mestih 3000, c) v trgih 2500, d) v vaseh 2000 Din. Interesente se pozivljajo, da vplačajo to takso v roku 14 dni od dneva, ko se objavi v Uradnem listu razglas fi- nančne delegacije z dne 4. januarja t. št. B II 149/4 ex 1923.

— Celjske vest. Kuluk v celjski oko- liški občini. Županstvo okoliške občine raz- glaša, da je seznam zavezanec davkopla- čevalcev med 18. in 50. letom, kateri so podvrženi kuluku, na vpogled od 7. do 12. januarja. Vsi imenovani se morajo javiti v občinski pisarni na Bregu, da se v navede- nem roku izjavijo, če se nameravajo oseb- no ali po namestniku udeležiti poplave cest ali pa plačati oprostiteljno pristojbino. — Skratinka se je pojavila v nekaterih krajih celjske okoliče. — Za kuluk se je v mestni občini celjski baje prijavilo od ve- likega števila obvezancev samo okrog 76 oseb. — Mestni magistrat razglaša, da se morajo tekom januarja zglasti na magistratu vsi vojaškotakšni obvezanci. Pri- java se lahko izvrši ustno ali pisмено.

— Nemško poslopje »Hotel Union« v Celju. Iz Celja nam pišejo: Ker se v zad- njem času javno obsojajo nastopi, ki so v zvezi z raznimi prireditvami v tukajšnjem nemškem poslopiju »Hotel Union« in ker je razumljivo, da mora te napade vsak infor- miran domačin odobravati, čutim potrebo, da stališče našega občinstva v predmetnem slučaju nekoliko pojasnim. Nemško poslop- je »Hotel Union«, bivša last »Südmarkte«, je bilo dolga leta leglo nemške propagande za vso Slovenijo Stajersko. V njem se je goji- lo in pospeševalo najhujše zatiranje našega obmejnega življa. Po zmagi naše pravice narodne stvari bi bilo moralo to nemško gnezdo preiti v državne roke, kajti samo te- daj bi izginile z njegovih sten pangerman- ske slike in emblemi, ki še danes vise in iz- zivajo narodno čutečo občinstvo. »Hotel Union« bi bil postal zbirališče naših nardo- nih društev. Tako pa je postal last nekoga konzorcija in da je še vedno zbirališče ne- mškega in nemčurskega elementa, to izliva našo nepotrepljivost. In za to, kar je vsem jasno, se sedaj posreduje in protestira pri raznih instancah. Poslopje bi spadalo po vsej pravici pod skvekster naše države. V tem, ko se ta eminentna narodna stvar za- vlačuje, pa se vrše v »Unionu« sestanki naši državni sovražnih elementov in vsem je še dobro v spominu, kako je znana nemška prireditelj lanske leto izlivala potreplji- vost tukajšnjega občinstva. Zato je razum- ljivo ogorčenje, ki se je polastilo posebno v zadnjem času vseh narodnih krogov, ki ost- ro obsolajo prireditev v nemškem gnezdu, ne glede na to, da-li so pod firmo veselice ali koncerta. Dokler to poslopje ne postane državna last, bodo vsi narodno čuteči sloji bojkotirali in obsolali prireditve in nastope vsakogar, ki bi se spozabil in zatajil svoj narodni ponos.

z začasnim zakonom s dne 6. aprila 1920 (Uradni list št. 48 ex 1920) proširjeni na vso državo; o zemlji in bili prevzeti tudi v zakon o takсах in pristojbinah z dne 27. junija 1921 (Uradni list št. 100 ex 1921). Ker je po v Sloveniji veljavnemu obrtni- mu pravu institucija »mesnega prava«, ki je neke vrste realna koncesija, docela ne- znana, je finančna delegacija v zvezi z od- delkom ministrstva za trgovino in industri- jo ponovno opozarjala na merodajnih me- stih, da ti tarifni postavki brez ustrezne pre- membe obrtnega reda v Sloveniji nista izvršljivi. Tudi ministrstvo za notranje- po- sle se je pridružio temu pomislekom. Ge- neralna direkcija posrednih davkov pa konsekvntno zavzema stališče, da je bilo s taksnimi določbami tudi srbijsko »me- sno pravo« proširjeno na vso kraljevino in da je to pravico smatrati za pridobljeno v vseh primerih, v katerih je v gostilniški ali kavarniški koncesiji označen lokal, v ka- terem se sme obratovati. V skladu s tem zahteva generalna direkcija posrednih davkov, se taksa iz postavk 61 in 62 po- bere naknadno tudi za vse koncesije, za katere se je prosilo v dobi od 7. aprila 1920 do včetega 14. novembra 1923. Taksa znaša: za gostilniško pravico: a) v Ljub- ljani in Mariboru Din 3000, b) v drugih me- stih Din 2500, c) v trgih 2000, d) v vaseh 1500 Din. Za kavarniško pravico: a) v Ljubljani in Mariboru Din 3500, b) v drugih mestih 3000, c) v trgih 2500, d) v vaseh 2000 Din. Interesente se pozivljajo, da vplačajo to takso v roku 14 dni od dneva, ko se objavi v Uradnem listu razglas fi- nančne delegacije z dne 4. januarja t. št. B II 149/4 ex 1923.

— Celjske vest. Kuluk v celjski oko- liški občini. Županstvo okoliške občine raz- glaša, da je seznam zavezanec davkopla- čevalcev med 18. in 50. letom, kateri so podvrženi kuluku, na vpogled od 7. do 12. januarja. Vsi imenovani se morajo javiti v občinski pisarni na Bregu, da se v navede- nem roku izjavijo, če se nameravajo oseb- no ali po namestniku udeležiti poplave cest ali pa plačati oprostiteljno pristojbino. — Skratinka se je pojavila v nekaterih krajih celjske okoliče. — Za kuluk se je v mestni občini celjski baje prijavilo od ve- likega števila obvezancev samo okrog 76 oseb. — Mestni magistrat razglaša, da se morajo tekom januarja zglasti na magistratu vsi vojaškotakšni obvezanci. Pri- java se lahko izvrši ustno ali pisμένο.

— Nemško poslopje »Hotel Union« v Celju. Iz Celja nam pišejo: Ker se v zad- njem času javno obsojajo nastopi, ki so v zvezi z raznimi prireditvami v tukajšnjem nemškem poslopiju »Hotel Union« in ker je razumljivo, da mora te napade vsak infor- miran domačin odobravati, čutim potrebo, da stališče našega občinstva v predmetnem slučaju nekoliko pojasnim. Nemško poslop- je »Hotel Union«, bivša last »Südmarkte«, je bilo dolga leta leglo nemške propagande za vso Slovenijo Stajersko. V njem se je goji- lo in pospeševalo najhujše zatiranje našega obmejnega življa. Po zmagi naše pravice narodne stvari bi bilo moralo to nemško gnezdo preiti v državne roke, kajti samo te- daj bi izginile z njegovih sten pangerman- ske slike in emblemi, ki še danes vise in iz- zivajo narodno čutečo občinstvo. »Hotel Union« bi bil postal zbirališče naših nardo- nih društev. Tako pa je postal last nekoga konzorcija in da je še vedno zbirališče ne- mškega in nemčurskega elementa, to izliva našo nepotrepljivost. In za to, kar je vsem jasno, se sedaj posreduje in protestira pri raznih instancah. Poslopje bi spadalo po vsej pravici pod skvekster naše države. V tem, ko se ta eminentna narodna stvar za- vlačuje, pa se vrše v »Unionu« sestanki naši državni sovražnih elementov in vsem je še dobro v spominu, kako je znana nemška prireditelj lanske leto izlivala potreplji- vost tukajšnjega občinstva. Zato je razum- ljivo ogorčenje, ki se je polastilo posebno v zadnjem času vseh narodnih krogov, ki ost- ro obsolajo prireditev v nemškem gnezdu, ne glede na to, da-li so pod firmo veselice ali koncerta. Dokler to poslopje ne postane državna last, bodo vsi narodno čuteči sloji bojkotirali in obsolali prireditve in nastope vsakogar, ki bi se spozabil in zatajil svoj narodni ponos.

Bestija o ženi

— Razstava modnega salona ge. Marije Goetzl. V nedeljo 6. januarja se je vršila enodnevna razstava modnega salona ge. Ma-rije Goetzl v novih prostorih na Kongres- nem trgu št. 8 (hiša Kirbisheve slaščičarne), ki je privabila zlasti v večernih urah mnogo radovednega in modno interesiranega občinstva. Tudi na modnem polju se Ljubljana razvija do veleumestnega razkošja. Razstavi- ljeni vzorci in razpredelja je očarala vse obli- skovalce. Event bi ga. Goetzlova mogla po- zneje prirediti modne čajanke? — Moralni uspeh nedeljske razstave je je prepiral, da je na najboljši poti, postati odločujoča mo- na voditeljica na ljubljanskem in sploh slo- venskem področju!

— Sankanje po javnih prostorih. Ob- činstvo se opozarja, da je vsako sankanje in vožnja s smučjo po travniških in gozdnih parcelah mestne občine v tiivolsem rajo- nu, kakor tudi po vseh javnih prostorih prepovedana. Proti vsakemu, ki se ne bi hotel temu pokoriti, se bo uvedlo kazensko postopanje.

— Veliki snežni zamesti. Po poročilih iz Beograda še vedno divjajo v naših južnih krajih veliki snežni viharji in zamesti. Po nekaterih krajih je ves promet popolnoma ustavljen in so sela povsem zamešana. Kmetje si delajo prave predore od hiše do hiše. Zadnji čas je nastal zelo oster mraz. Javljajo, da so že našli več zmrznilencev. Zelo težavna je sedaj orožniška služba in je pri Skoplju zmrznila orožniška patrulja.

ki jo je vodil orožniški narednik Franjo Zu-pančič. V Črni gori so vse ceste zame- tene. Tudi tam je opažati veliko snežno ka- tastrofo in so nekatere vasi ogrožene. Vla- da velik mraz. Prehrana Črnogore je zelo otežkočena. V nekaterih vaseh je opažati že pomanjkanje.

— Rezne tatvine. V kavarni Pogačnik v Kolodvorski ulici je bil Vladimirju Svetku ukraden klobuk, vreden 250 Din. — Posest- niku Mat. Kodela na Glinah je bila ukra- dena na dvorišču pri Figovcu z voza 300 D vredna konjska odaja. — V Veliki Cikavi pri Novem mestu je bilo porazeno 100 m žice, vredne 500 Din. — Na Dunajski cesti je 4. t. m. neki 12letni deček potegnil Olgi Ciuha boo z vrata in pobegnil z njo. Boa je vred- na 200 dinarjev.

— Našlejanje naših optantov iz Ma- žarske. Iz Madžarske prihajajo številne ro- dine, ki so optirale za našo kraljevino. Oko- li 600 rodbin bo nastanjenih v mestu Or- gošu. Druga skupina 40 rodbin pa odide v Veliki Bečkerek.

— Usoda pijančka. V Zagrebu je v ne- deljo ponoči zmrazil tesarski pomočnik Fer- dinand Janežič, ki je pijan zaspal na cesti. Janežič je bil znan kot notoričen pijanec in se je radi tega tudi žena pred kratkim lo- čila od njega.

— Vlom v Mariboru. V noči od sobote na nedeljo je bilo vlomljeno v klet veletr- govca Martina Gajška na Ruski cesti v Ma- riboru. Neznani storilci so odnesli štiri ve- like posode svinjske masti, nekaj steklenice vina, likerjev in šampanjca in drugih jest- vin. Tvrdba je obljubila dotičnemu, ki iz- sledi tatove ali pa skrivajče ukradenih stvari 2500 Din nagrade.

— Kje je tretji kralj? Zagrebške »No- vosti« prinašajo kratko zanimivo dogodbico o Sv. Treh kraljih. Deca iz zagrebške okoliče ima navado, da hodijo od hiše do hi- še, prepevajo pesem o Sv. Treh kraljih. Večinoma so to skupaj trije dečki. V neko zagrebško kavarno pa sta prišla prepevat samo dva dečka in ko ju je eden izmed go- stop šaljevo vprašal, »kde da je tretji kralj«, sta dečka promptno odvrnila: »Zaprt je, ker je kričal živel republikat«!

— Nešreča na otoku Paga. Brata Vida in Antona Maržiča z otoka Paga je na mor- ju zalotil vihar, ki je tresel njihovo ladjo na obal, kjer se je razbila. S težkim napo- rom sta si Maržiča rešila življenje. Popol- noma onemogla sta se napotila v bližnje si- lo Metanja, vendar sta radi dolge poti in si- nega snega na poti utrujena obstala in dru- gi dan so ju vaščani našli zmrznela. Oba brata sta bila poročena.

— Tipi iz Paskievičevega procesa. Za- grebške »Novosti« prinašajo karakteristi- ne opise nekaterih tipov zaslišanih v aferi Paskievič. Med njimi je bil zaslišan 15 letni deček Popović, ki je naravnost frapi- ral vse poslušalce in sodnike s svojimi dr- žnimi prešernimi odgovori. Dečko je droben, suh, bistro gleda, nizkega čela, živahnih kretenj in točno odgovarja. Ko je bil Pa- skievič na Reki, je bil dečko ravno pred mladinskim sodnikom, s katerim sta bila stara znanca, ker je bil Popović že nešte- tokrat radi vlomov in tatvin kaznovan. Topot je bil zaslišan radi poskušene ubo- ja. Streljal je na svojega prijatelja, češ, da ga je proklinjal. Ponosno in s prvim užikom je pripovedoval: »Pa jaz sem pri- jatelj Paskievičev! Vem od njega vse več nego vsi drugi.« In pripovedo- val je živahno in veselo kot bi pravil ne- kaj zelo lepega o sebi. Med drugim je pri- povedoval, da so s Paskievičem skušali vlomiti v cerkev sv. Blaža in da bi doti- nega, ki bi mu bil na poti zadavil z roka- mi, ker kroglja stane krono. Kroglja je za- zajca — škoda za človeka. Pravil je, da je Paskievič nosil bombe za komuni- ste in je bil njegov pravi »slajdantant«. Polovico stvari si je izmisli in jih kasneje zopet preklinal. Dečko petnajstih let je imel željo, da bo vpleten v Paskievičev proces, da nastopi kot prič, da se mu ljudje divijo, da čujejo, vidijo, da je on tovariš razbojni- ka ki je vzbudil interes celega mesta. Tako je nastopil pred sodiščem glazavo pripo- vedujoč pazež na efekt svojih besed pri pu- bliki. In ko se je Paskievič pred sodiščem odrekel njegovemu prijateljstvu, se je de- čko razsrdil in zaridel! Da ga Paskievič ne pripozna za prijatelja — to ga je jezilo, to se mu je gnusilo!... In da to prizade- mu sramoto paralizira — je na vprašanje državnega odvetnika: »Vi ste začeli krasti že z dvanaajst letom?« s prezirljivo ge- sto odvrnil: »Ah kaj z dvanaajst leti! že davno prej!«

To in ono.

ZANIMIV PROCES.

Pred londonskim sodiščem se je vršila zelo zanimiva razprava. Neka Angličinja, ki je za vsako ceno hotela obvladati vse težkoče Beethovnov »Mondscheinsonate« je v svojem stanovanju dan za dnem marljivo igrala na klavirju tako, da je v hiši en človek znorel, ena žena pa radi hysterije zbolela. Tako se je glasila obtožnica, ki jo je predložil sodišču državni pravdnik. Kot privatni tožilec pa je nastopil hišni lastnik, ki se je nad muzikalno Angličinjo bridko pritoževal. Nekateri sodniki so pripomnili, da je »Mondscheinsonate« ena izmed najgenialnejših skladb in je izključeno, da bi se moralo radi njenega izvajanja znoreti. Toda hišni lastnik je navedel primer iz zgodovine, s katerim je na mah ovrgel trditve sodnikov. Beethovnovi življenjepisec namreč trdi, da sosedji nemškega glasbenika v njegovi mali hišici v Bonu niso bili posebno srečni, če je gluh Beethoven ponoči razbijal po tipkah klavirja, ki ga je sam ugledal tako, da je pač odgovarjal njegovim potrebam. Sodniki pa še niso bili zadovoljni, temveč so zahtevali, da Angličinja pred sodiščem odigra »Mondscheinsonate«. V sodno dvorano so prinesli klavir in izkazalo se je, da resnično dela kompozicijska muzikantinja velikanske preglavice. Ko pa je tožnik še izjavil, da obtoženka igra na ta način »Mondscheinsonate« že tri leta — je proces dobil.

PARIŠKO ŽIVLJENJE V PROŠLEM LETU.

Kakor vsako leto, je tudi letos pariški občinski svetnik, g. Emil Massard, konec leta predložil svojim tovarišem v občinskem svetu študijo o funkcioniranju mestne uprave. Priobčujemo jo v izveščku, ne samo, ker je zanimiva kot študija o upravi enega največjih mest, temveč tudi, ker nje natančnost služi lahko v vzor vsakemu drugemu večjemu mestu. — Gledališča. V teku preteklega leta se je v Parizu otvorilo 38 novih zabavališč, koncertnih in plesnih dvorin in 94 v predmestjih. Skupno število gledališč, music-hallov, kinov in koncertnih dvorin je 607. Razen tega ima Pariz 875 javnih plesnih dvorin. — Turški promet. Vsak tujec, ki biva v Franciji, mora imeti posebno francosko legitimacijo (carte d'indigénité). Pri policijskem odseku za tujski promet se je l. 1923. prijavilo 63.686 tujcev, to je za 28.000 več kot l. 1922. V istem času je pa 42.555 tujcev prošlo za legitimacijo, ki stane 10 frankov. Vzrok tega pritoka tujcev je iskati v zmedenem gospodarskem položaju Evrope. Tako se v teku zadnjih mesecev predvsem priseljuje Poljaki (4429) in Madžari (2133), ki pri žalostnem položaju v domovini ne upajo, pač pa v velikem mestu služiti svoj vsakdanji kruh. 80 narodov je zastopanih v Parizu z legitimacijami, med temi je 17 Monakovcev, 2 Panamca, Anamita in Siamca, 1 Salvadorca, 1 Paragvajca, 1 Liberijca, 1 Islandca, 1 Etiopijca in 1 Azerbajdžanec. Nemcev je 362, Avstrijcev 289. Tujci ki so zastopani v največjem številu, so Italijani in sicer jih je 15.550. Za njimi pride 6105 Rusov, 4198 Belgijcev, 4089 Švicarjev, Španija, Amerika in Velika Britanija so zastopane vsaka s približno 3500 svojih narodnjakov. — Potni listi. Domačinom se je l. 1923. izdalo 67.412 potnih listov, med tem ko je njih število znašalo 83.301 l. 1919. In 76.220 leta 1922. Vzrok tega precejšnjega zmanjšanja je iskati v tem, da so Francozi skoraj popolnoma prenehali voziti se v Nemčijo, kamor so prej radi hodili zaradi svoje visoke valute in nizkih cen v Nemčiji. Odkar je pa Nemčija v neredu in so cene tam mnogo višje kot v Franciji, so ta potovanja prenehala. — Aretacije. L. 1923. je policija aretirala 14.258 Francozov in 2478 tujcev. Tujcev je bilo torej 14 odstotkov. — Stanovanjska kriza. L. nov. 1923. je bilo v Parizu 17.795 hotelov ali hiš, kjer se oddajajo sobe in opremljena stanovanja, v predmestjih jih je bilo 9234, to število je za 603 večje, kot pred letom dni. 571 sob, ki so bile pripraviene za oddajo, je policija prepovedala oddajati, ker nimajo dovolj zraka in luči. — Varstvo dojenčev. 3215 doblj se je upisalo pri zdravstvenem oddelku policije; zdravniki in obiskovalne dame tega oddelka so napravili 24.372 obiskov. V seinskem departementu je 126 dečjih domov za dojenčke. — Cestni promet in nesreče. Pariz ima 18.979 vozov različnih vrst, od teh je 3710 tramvajskih voz in avtobusov. Ti vozovi so povzročili 2894 nesreče, od teh 319 smrtnih in 45.000 procesov pri sodišču. — Pariško pristanišče. Nekaj številk bo zadoštevajo, da pokažejo važnost pariškega pristanišča. V prvih desetih mesecih l. 1923. je bilo 7.974.502 ton izkrcanih in 2.092.866 ton ukrcanih, torej skupaj 10.067.368 ton. Naloženih je bilo 9917 ladij, razkladenih 29.621 ladij. Ko bo pa velikanski načrt razširjave mesta Pariza udeležen, se bo to število lahko popetorilo. — Bk.

PROBLEM TURŠKE ŽENE.

V islamskem svetu je nastalo neko čudno valovanje. Medtem ko se zapadni narodi bavijo z neštevilnimi povojnimi problemi — fiskalni problem britanskega imperija, repačacije, ruhrsko ozemlje — se na vzhodu pojavlja novo gibanje, ki sicer polagoma toda sigurno zavzema vse večje in večje dimenzije. Orientalna žena se probuja. Leta in leta je skozi prepletene karenske mreže prepleteno gledala v neki svet, v katerem je njena zapadna sestra pod vplivom demokracije igrala vedno večjo in važnejšo vlogo. Prišel je čas in tudi na bronasta vrata harema je potrkala demokracija. Turčija je postala republika in brez dvomno bo ob priliki volitev novega kalifa prišla narodna volja do svojega izraza. Indija bo v doglednem času dobila široko

samoupravo v okviru Velike Britanije. Egipt stoji na pragu neodvisnosti, s katero bo gotovo dobil močno demokratsko obliko vlade, nasprotno pa so kavkaški muslimani osvojili boljše ideje.

Dasiravno se pristaši preroka krčevito oprijemajo islama, se bo vendar moral sistem sčasoma prilagoditi novemu političnemu in družabnemu redu vzhoda.

Po raznih ilustriranih časopisih vidimo, da se moderne turške žene nezakritega obličja udeležujejo raznih političnih demonstracij v Carigradu in Angori, v elegantnih egipčanskih hotelih pa srečamo, sicer zelo redko, Egipčanke, zakrite z belim, muslimanskim pačolanom, ki pa njihne lepote ne zakriva, temveč še jasneje izraža.

Pojavljanje egipčanskih žensk v družbi svojih mož na javnih prostorih je tudi novost. V kairski operi in gledališču je še vedno pravilo, da morajo moške in žene sedeti ločeno. Tako opazimo pašo, ki sedi v eni loži, njegova žena pa se s svojimi prijateljicami zabava v drugi, ki je zamrežena in se nahaja na povsem drugem koncu dvorane.

Tudi v Indiji opažamo mnogo izprememb. Gospe iz aristokratskih krogov niso več sužnje in stvar svojih gospodarjev. Se nevedno je barbarska strogost predpisovala, kako se mora v Indiji obnašati žena, ali celo vdova, pa tudi to se je stopnjevalo izpremenilo. Zastarele ideje so zavrgli istočasno s pačolanom.

V raznih smereh si stari red z novim nasprotuje. V splošnem povedano, velika večina muslimanskega sveta se z ozirom na vero drži svojih starih običajev, posebno pa v pogledu separiranja žena. Iste ekonomske sile, ki so pospešile emancipacijo žena na zahodu, delujejo sedaj na vzhodu.

Celo najnepopravljivejši muslimani priznavajo, da bo radi zvišanja davkov in vedno večjih ženskih zahtev postalo nemogoče vztrajati pri nekem sistemu, ki neizprosno izključuje žene iz javnega življenja.

V Egiptu posejajo slušateljice medicinske zaenkrat je zagnjene skupno z moškimi lista predavanja. Z druge strani pa je egipčanska vlada svojim novopostavljenim ministrom v inozemstvu poslala instrukcije, po katerih se morajo njihove žene strogo držati domačih običajev in sprejemati le ženske obiske.

V haremskih sobanah pa se za okovanimi, železnimi vrati in zamreženimi okni orientalske žene razgovarjajo o svojem položaju. Se nevedno so je ustmeno zaznale o svetovnih dogodkih, kajti le malo muslimanskih žen je znalo čitati in pisati. V zadnjih dvajsetih letih se je na vzhodu z ozirom na žensko izobrazbo marsikaj izpremenilo; danes one spremljajo dogodke iz časopisov in čitajo najboljše zapadne pisatelje.

Turško in arabsko časopisje, posebno zadnje, posveča največjo pažnjo svojim čitatelkam, število katerih raste dan za dnem, dasiravno je število analfabetnih še ogromno.

Kairske gospe so se nenavadno zanimale za Fahimov slučaj (mladega egipčanskega princa Fahima je v Londonu ubila njegova žena, ki je bila Parizanka) in interesirale so jih vse poednostno razprave, ki jih je arabski tisk sprejemal v dolgih kabligramih.

Časopisje in kinematografi neprenehoma predstavljajo življenje zapadnih žen njihovim vzhodnim sestram. Minil je čas, ko so bili neznajčni Italijanski in francoski romani edina intelektualna hrana haremskih žen.

Razven zadnjih najnovejših del, najboljših angleških, francoskih in italijanskih romanopiscev, se nahajajo po bogatih haremih tudi najmodernejša knjige iz sociologije in higijene.

S tolikim razširjanjem znanja in nauka postaja separiranje orientalskih žen bolj in bolj navadna formalnost. Morebiti bo preteklo še mnogo let, predno bodo Orientalke dosegle svobodo svojih zapadnih sester. Vzhod — ki se ne menja — se vedno le polagoma izpreminja. Nikdar niso na vzhodu dočakali kakšno novo idejo z navdušenjem. Prirojena konzervativnost vzhoda bo emancipacijo vzhodne žene zavirala, ne bo je pa mogla zaustaviti.

VESTI Z RUSIJE.

Položaj moskovskih akademikov je glasom »Izvestij« zelo kritičen. Vlada jim je dala na razpolago staro poslopje, ki je bilo silo spremenjeno v akademski dom. V sobah ni sto lo'ov, ne miz, ne postelj. Akademiki imajo svoje stvari na golih tleh, kjer tudi spe. V majhni sobi jih stanuje po pet, večjih celo po deset. Stipendija znaša dnevno 7 rubljev. Stipendij velja 3. stanovanje 2 rublja. Študentom primanjkuje sredstev za gledališče, časopise in knjige. Celo kopeli so jim nedostopne, ker nimajo denarja. Vohunstvo je med njimi na dnevnem redu. Kot boljšešiki vohuni fungirajo večinoma Židje. V septembru so spodili z univerze 25 do 30 akademikov, ker niso odobrvali sovjetskega režima. — Čiherina so odlikovali Buharci s posebnim turbanom, ki nosi napis: »Od 150-tisočnega prebivalstva Buhare. Poslali so mu tudi spremljevalno listino, v kateri pravijo: »Ker smatramo Čiherina za voditelja in odrešenika vzhodnih narodov, mu darujemo in znak večnega spomina pokrivalo — turban kot največje darilo muslimanov.« Na prihodnjo mirovno konferenco pride sovjetski diplomat s turbanom. — V splošnem so se razmere v zadnjem času precej zboljšale.

žale. Zlasti na gospodarskem polju je opaziti velik napredek. Prejšnjega kasaosa ni več. Dokaz, da se Rusija polagoma konsolidira, je število novorojenih, ki v drugi polovici lanskega leta še znatno prekašajo število umrlih (1 milijon 390.850 : 938.086). Prejšnja štiri leta se je rodilo 8.315.278 otrok, umrlo pa je 8.764.880 oseb.

• **Navada noveletnih voščil** je že zelo stara in sega nazaj na tisoče in tisoče let. Ze v starobabilonskem času so si voščili veselo novo leto tačas, ko so častili boga Marduka. Tudi izraelsko ljudstvo je pričevalo svoje novo leto z veselimi vriskanjem s trobentami in pozavnami. V starem Egiptu so si dajali za novo leto darila. V grobščini so se dobile krasne vaze, katerih napisi označajo noveletna darila. N. pr.: Listi usahnejo, pa zopet pridejo, tako usahnejo tudi leta in zopet pridejo in danes je prišlo novo leto. Ali: Roža dneva se zapre pa glej, razvilo se je novo leto. Stari Rimljani so si klčali: »Novo leto naj Ti bo srečno in naj ti prinese blagoslova!« Izvrševali so različne daritve. Običajna so bila tudi raznovrstna darila.

• **Brezverske božične prireditve** v Rusiji. Sovjetska vlada je med drugim naznanila zadnjih dni povedala tudi, da se je njena protiverska božična kampanja silajno obnesla. 70.000 otrok in odraslenih je v Moskvi prisostvovalo »brezverskim božičnim prireditvam. Vlada je objavila tudi novo ureditev komunističnih šol. Prepovedane so vse privatne šole.

• **Kaj je čednost?** Francoska Akademija deli vsako leto nagrado za Krepost. In vsakokrat se nekaj doda pojmu krepost. To se pravi da si niso vsi akademiki edini v definiciji tega izraza. Kako bi se neki strinjali, ko se nič ne. Zgodovina dejanj in idej to potrjuje. Rimski ponos se je smatral za čednostnega napram kristjanski poniznosti. Sredi 19. stoletja je tehta in cvečota sekta postavila zakonsko čednost v število otrok: to pojmovanje jo je kmalu privedlo do poligamije: nato so se ti novotarjci proglasili za svetce poslednjih dni. O srčnosti, zmernosti, vzdržnosti so vlada protivna mnenja po različnih krajih, časih in naukih.

• **Kako je nastala beseda »bojkota«.** Beseda »bojkot« se mnogokrat uporablja, vendar malokdo ve kdaj da je nastala. Beseda datira iz leta 1880 in je nastala za časa vojne med Irco in Anglijo. Prihaja od Jamesa Boycott, ki je bil Anglež in je bil intendant pri grofu Erna. Irski borci niso nikdar hoteli nič kupovati pri njemu, niti mu prodajati blago, ker je maltretiral irske farmarje. O tej aferi se je mnogo govorilo in intervenirala je celo angleška vlada ter je odposlala Boycottu na pomoč celo policijo. Ali vse to ni ničesar pomagalo, ker Irco so ostali trdni. Tako se je dogodilo, da je moral James Boycott po preteku par mesecev se izseliti iz Irske, zapustec zgodovini ime kot sinonim današnjega pojma bojkota.

• **Malo pozno.** »Münchener Neueste Nachrichten« so objavile te dni nastopni insert: »Poželjenje. Ognjevita brinetka, lastni dragoceni dom, samostojna, neodvisna, izobražena, iz prvih krogov, neomadeževana preteklost, mladostna priazen, 49 let, išče dobro stitirana omikana gospoda v svrhu takojšnje ženitve. Posredovalci izključeni. Pisma s sliko pod »N.N.« Malo pozno se oglašja s svojo mladostjo ta monokovska dama, ali kdo ve, ali je ne doletela tak sreča, kakršno je imela 46 letna Suzana Simpson v Ameriki, ki se je s svojimi 46 leti poročila s 16 letnim B. Tukero in živita sedaj tako srečno skupaj, da je on izjavil novinarjem, da ga nobena reč na svetu ne more ločiti od njegove golobice in mladi mož se je dal naslikati v obliemu s svojo ženo in sliko prinašajo vsi ameriški listi. Američanka je bogata in tudi bavarska Nemka se šteje med dobro stitirane, v katero vrsto ljudi si želi priti tudi marsikak lep mški mladenič brez mark v žepu.

Denisi.

— **Iz Slovenjgradca:** Dopisilna volitev članov in namestnikov v dohodniško komisijo davčne oblasti v Slovenjgradcu. Na zaupnem sestanku gremila trgovcev za pol. okraj Slovenjgradec in Prevalje, obrtnega društva slovenjgradskega polit. okraja, zadruge gostilničarjev ter kraljev in čevljarjev slovenjgradskega sod. okraja je bila dne 2. jan. t. l. v Slovenjgradcu spoznamo postavljena sledeča skupna nestrankarska gospodarska kandidatna lista: Člana: 1.) Rojnik Ivan, gremiljni odbornik in trgovec v Slovenjgradcu. 2.) Vrhnik Iv. kmet, gostilničar in lesni trgovec v Pamečah. Namestnika: 1.) Kralj Ivan, načelnik obrtnih društev polit. okraja Slovenjgradec, mizarski mojster v Slovenjgradcu. 2.) Kumprej Miha, kmet in lesni trgovec v Št. Danijelu, okraj Prevalje. Z omenjeno kandidatno listo se strinjajo načelstva slovenjgradske SLS, JDS in SKS Glasom razclasa delegacije ministrstva financ v Ljubljani z dne 23. nov. 1923. št. A I 134/27 dne 23. 11. 1924 od 7. zjutraj do 13. v sledečih volilnih kraljih: — Za volilce, hvalajoče v poročju davčnega okraja Marenberg v davčnem uradu v Marenbergu, za Slovenjgradec v davčni okr. oblasti v Slovenjgradcu za Šoštanj v davčnem uradu v Šoštanju, za Prevalje, v davčnem uradu v Prevaljah, Vsakega uravničnega volilca, ki je leta 1923 plačal dohodninski davek, je v lastno korist osebna dolžnost se v nedeljo dne 20. jan. 1924 v prisotnem, prej omenjenem volilnem tokolu osebno zaslžiti in voliti osebe skupne nestrankarske gospodarske liste. — Volilci ne smejo prineseti nobenega dokaza, da se morejo v služniti potrebe legitimirati na vednostni način.

Najnovejša poročila.

PRIHOD DR. BENEŠA. Sprejem v Mariboru.

— Maribor, 8. januarja. (Izv. Sprejeto ob 14. pop.) Na potu v Beograd na konferenco zastopnikov držav Male antante je češkoslovaški zunanji minister dr. Beneš danes popoldne ob 13.45 prisel s praškim direktnim brzovlakom v Maribor. V Maribor so danes dopoldne prispeli češkoslovaški poslanik na našem dvoru g. Jan. Šeba, generalni konzul dr. Otokar Beneš iz Ljubljane, da pozdravi zunanjega ministra v imenu češkoslovaškega konzularnega zbora v naši državi in načelnik ministristva zunanjih del g. Čičevac kot zastopnik beogradske osrednje vlade. Vlak, ki ima priti običajno ob 13.34 je imel 10 minutno zamudo. Na glavnem kolodvoru so ministra pričakovali poslanik Jan Šeba, načelnik našega zunanjega ministristva g. Čičevac, generalni konzul dr. Otokar Beneš, okrajni glavar dr. Vončina, obmejni komisar dr. Brenčič, vladni tajnik dr. Poljanec, predsednik češkoslovaškega kluba g. Bureš in zastopnika češkoslovaške-jugoslovenske lige prof. dr. Pivko in dr. Reisman.

Zunanji minister dr. Beneš se je nahajal v zadnjem salonskem vozu. Najpreje je sprejel poslanika g. Šeba, za tem načelnika g. Čičevca, potem konzula dr. Beneša ter slednjič ostale zastopnike naših civilnih oblasti in organizacij. Dr. Beneš je v razgovoru z novinarji kratko izjavil, da pozna Maribor že iz svojega potovanja v Italijo pred dvema letoma, pozna dobro Falo in druge veleindustrije. Splošno je očrtal v glavnih smernicah naloge Male antante in delo beogradske konference. V detajle ni mogel poseči, ker to prepušča znanjemu ministru dr. Ninčiču, ki ima kot predsednik voditi III. konferenco Male antante. Na vprašanje novinarjev glede zveze med Češkoslovaško in Jugoslavijo, je minister kratko izjavil: »Zveza med Češkoslovaško in kraljevino SHS je obstojala, obstoja in bo obstojala.« Glavna n'oga Male antante je obraniti v srednji Evropi status quo.

S poslanikom Jan Šebom in načelnikom Čičevcem se je nato dr. Beneš po odmoru odpeljal proti Zagrebu v Beograd.

Živahno zanimanje za beogradske konference. Svečana otvoritev konference jutri ob 10. dopoldne. — Prihod gostov.

— Beograd, 8. januarja. (Izv. Ob 12.) Danes, drugi dan pravoslavnih božičnih praznikov, je zopet oživel politično delo. V ministrstvih so bile razne konference. Zelo živahno in marljivo delo je bilo opaziti v zunanjem ministristvu, kjer je vse pripravljeno za jutrišnjo svečano otvoritev III. konference držav Male antante.

Zunanji minister dr. Beneš prispe jutri ob 8. zjutraj v Beograd. Pripravljen je sijajen sprejem. Prvotno je bilo v načrtu, da potuje dr. Beneš preko Madžarske do Subotice, kjer bi se imel sestati z romunskim ministrom Duco in bi potem skupno potovala v Beograd. Razlogi za spremembo voznega načrta javnosti niso znani.

Romunskega zunanjega ministra Duco pričakujejo tudi jutri dopoldne. Poslanik Emandi se je odpeljal ministru do Subotice nasproti.

Jutri 9. t. m. ob 10. dopoldne je svečana in javna otvoritvena seja konference Male antante. Otvoritev se izvši po svečanem ceremonijelu. Seja ima zelo formalen značaj. K otvoritvi so vabljeni vsi člani vlade, vodilni parlamentarci in politiki, zastopniki domačega in inozemskega tiska.

V Beograd so zadnja dva dneva prispeli zelo številni novinarji in zastopniki svetovnih listov iz Rima, Pariza, Londona, Berlina in iz ostalih državnih centrov. Ze ta okolnost dovolj jasno kaže, kako veliko in napeto zanimanje vlada v diplomatskih krogih za potek tretje konference zastopnikov držav Male antante.

Po svečani otvoritvi se vrše točno po programu dnevno dopoldanske in popoldanske plenarne seje, ki pa bodo strogo tajne. Zaključna seja dne 12. januarja ob 10. dopoldne bo zopet svečana in javna. V tej seji se izroče javnosti vsi skleni konference, zadevajoči aktualna mednarodno-politična vprašanja.

PONESPEČEN ATENTAT NA KEMAL PAŠO.

— Pariz, 8. januarja. (Havas.) Listi javljajo iz Smirne, da je včeraj neznanec vrzel granato v stanovanje Mustafe Kemal paše. Granata je eksplodirala. Kemalova soproga je bila težko ranjena, dočim je ostal predsednik angorske republike Kemal nepoškodovan.

Borzna poročila.

ZAGREBSKA BORZA.

Dne 8. januarja, Sprejeto ob 13. Devize: Curih 15.595—15.695, Pariz 4.415—4.465, London 384.50—387.50, Dunaj 0.12545—0.12745, Praga 2.60—2.63, Trst 3.844—3.874, Newyork 89—90, Budimpešta 0.45—0.49. Valute: dolar 87.625—88.625, lira 3.795—3.825. Efekti danes niso notirali.

INOZEMSKJE BORZE.

— Curih, 8. jan. (Izv.) Današnja predborza: Beograd 6.50, Berlin 1.30, Amsterdam 216.90, Newyork 574.50, London 24.70, Pariz 28.30, Milan 24.75, Praga 16.70, Bukarešta 2.95, Sofija 4.15, Dunaj 0.06890. — Trst, 8. jan. Beograd 26.025—26.075, Dunaj 0.03255—0.0327, Praga 67.50—67.70, Pariz 113.75—114.25, London 99.65—99.75, Newyork 23.10—23.20, Curih 404—405. — Dunaj, 7. januarja. Devize: Beograd 794—798, London 306.000—307.000, Milan 3064—3076, Newyork 70.935—71.185, Pariz 3552—3568, Praga 2067—2077, Curih 12.355 do 12.405. — Valute: dinar 792—798, dolar 70.860—71.260, lira 3030—3050, češka krona 2054—2070, švic. frank 12240—12320.

Društvene vesti.

— Pisane vaje tehnikov-akademikov. Danes v torek 8. jan. 1924. se vrši plesna vaja v dvorani »Kazina«. — Odbor.

— Bojua ladja v Ljubljani. Dne 12. t. m. pripluje v Ljubljano bojna ladja. Da ji sneg in mraz ne napravita preveč škoda, se bo usidrala v veliki dvorani Uniona, kjer bo st. občinstvu od 20. ure naprej na ogled. Na ladji bo svirala vojaška godba. Opozarjamo na to naše občinstvo, ker se posebna vabila na ples Jadranske Straže ne bodo razpošiljala, ampak ima vsakdo pristop v poljubni toaleti. — Glavni odbor »Jadranske Straže«.

— Organizacija hot. kav. in restav. uslužbencev v Ljubljani vabi vse svoje člane, da se sigurno udeležijo shoda, ki se vrši v sredo 9. jan. 1924. ob pol 2. zjutraj v kavarni »Central«. — Odbor.

— V društvu »Soča« v Ljubljani predava v soboto, 12. tm. v salonu pri Levu, specialist za pljučne in notranje bolezni g. dr. Josp Volavšek o temi: »Vpliv podnebja na tuberkulozo«. Na to zelo važno in zanimivo predavanje opozarja odbor svoje člane in vse prijatelje društva. Začetek ob pol 9. zvečer. Vstop vsem prost.

— Plesni krožek »Tabor« priredi v nedeljo 13. januarja t. l. čajanko za vse one, ki posejajo plesno šolo v areni Narodnega doma. Sodeluje orkester Sokola I. Prijave sprejema br. Vrečar, Tiskovna zadruga, Prešernova ulica 54, do vstevši petka 11. januarja t. l.

— Odbor za gojitvev treznosti v Ljubljani ima do preklica svoje redne seje vsak ponedeljek ob pol 17. v pisarni zdravstvenega odseka v Ljubljani. Člani vseh društev, ki žele sodelovati v boju za pobijanje pilančevanja, so k tem sejam uljudno vabljeni.

Poizvedbe.

— Izgubila se je od Sv. Jakoba mostu po Coizovi cesti do Rimske ceste rumena torbica z denarjem. Pošten najditelj naj jo vrne na Upravo Slov. Naroda.

— Zgubila se je damska srebrna zapestna ura od glavne pošte po Prešernovi do Wolfvoe ulice. Odda naj se proti nagradi v upravi »Slov. Naroda«.

— Izgubil je ubog delavec v soboto zjutraj na poti od Trzina na kamniški vlak, ali v vlaku, oziroma na poti od drž. kolodvora do »Narodne tiskarne« denarnico z večjo vsoto zaupanega mu denarja. Pošten najditelj naj ga odda proti nagradi v upravi »Slov. Naroda«.

— Našel se je pes ovčje pasme, črnorjav ter ima znamko št. 790 od leta 1923. — Dobi se pri An. Primo, Hauptmanca št. 1. (Ljubljansko barje.)

Glavni urednik:
RASTO PUSTOSLEMŠEK
Odegovorni urednik:
VALENTIN KOPITAR.

Ponedeljek	Torek	Sreda
7. jan.	8. jan.	9. jan.

Največji historični monumentalni prekrasni film

„Padec Babilona“

v glavni ulogi

CONSTANCE TALMAGDE

Dekorative izredno mojstrsko dovršene v slogu starodavnega Babilona. Krasne scene! Naravni posnetki!

Sodeluje

50 tisoč oseb!

Kino „Ljubljanski dvor“

Potrji globoke žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da nas je zapustila za vedno, previdena s sv. zakramenti, naša mati, sestra, stara mati in teta, gospa

Jožefa Adamič
vdova, zasednica

v ponedeljek, dne 7. januarja 1924 ob 16. Zemeljski ostanki nepozabne pokojnice se bodo prepeljali v sredo, 9. januarja ob 14. iz hiše žalosti, Karlovska cesta št. 32, na pokopališče k Sv. Križu.

Sv. maše zadušnice se bodo brale v farni cerkvi pri sv. Jakobu.

V Ljubljani, dne 8. januarja 1924.

Fani Verbič roj. Adamič, Josip in Ivan Adamič, otroci. — Franjo Burger, brat. — Franjo Verbič, zet, in ostali sorodniki.

Josip Petelinc ljubljana

sv. Petra nasip 7 (ob vodi)
blizu Prešernovega spomenika
se priporoča za najcenejši nakup vseh potrebnih za kro-
jila, čevlje, sedelja, stoli, toaletnega blaga,
plešastih, galanterije, najboljših drvenih strojev
— GRITZNER in ADLER —
posameznih delov za kolesa in za vse sileme živinskih strojev.

Obnovite naročnino

Mlajši državni, privatni nameštenci in upokojeanci pozor!

Trgovsko podjetje v Ljubljani sprejme takoj pod ugodnimi pogoji uradnika s primerno naobrazbo in že par letno prakso v stalno službo. Stalnost in pokojnina zajamčena.

Pismene oferte s prepisi spricval, curriculum vitae in zahtevkom plače na upravnstvo Slovenskega Naroda pod „Stalna služba“ /182

„NARODNA TISKARNA“
v Ljubljani izvirne točno

Naročila sprejema tudi
„NARODNA KNJIGARNA“

VIZITKE, KOVERTE IN
PISEMSKI PAPIR SFIRMO
KAKOR VSAKOVINE LTD.
DRUGE TISKOVINE LTD.
TELEFON ŠTEV. 304

=Kože divjačine=

in to:

Hsic, kun, dihurjev, vider, zalcev ltd.
KUPUJEM ZA AMERIKO. PLACAM PO NAJVIŠJIM DNEV-
NIM CENAM!

Od 1. januarja se pobira v vseh večjih mestih JUGOSLAVIJE, ITALIJE in BOLGARSKJE, in to: v Zagrebu, Gospiću, Lovincu, Ljubljani, Sarajevu, Banjaluki, Bos. Novem, Kotoru, Beogradu, Nišu, Skoplju, Sofiji in Trstu.

MAVRO FISCHER, SISAK
Telefon št. 86, 30 in 61.

Potrji globoke žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem tužno vest, da je naša ljubljena mati, babica, prababica, sestra in teta, gospa

Ana Oblak roj. Dolenc

dne 8. t. m. ob pol eni ponoči, previdena s tolažili sv. vere, v starosti 82 let, po kratki bolezi mirno preminula.

Pogreb drage pokojnice se vrši v četrtek, dne 10. t. m. ob 9-ih dopoldne na farno pokopališče Sv. Pavla.

Sv. maše zadušnice se bodo brale v farni cerkvi Sv. Pavla.

Vrhnika, dne 8. januarja 1924.

Avguštin Oblak, sodni nadsvetnik, Banjaluka; Ivan Oblak, trgovec in posestnik, Vrhnika, sinova. — Antonija Mihevo, soproga posestnika, hčerka. — Oroslav Dolenc, svečar in posestnik, brat. — Apolonija Delsinger, Katinka Dolenc, Ivanka Mohar, sestre. — Ivan Mihevo, posestnik, zet. — Pavla Oblak roj. Delsinger, soproga nadsvetnika, Marija Oblak roj. Kano, sinah ter vsi vnuki, vnukinja in pravnuki.

Za odgovore uprave naj se priloži 1 dinar. Plačuje se vnaprej.

MALI OGLASI

Cena malih oglasov vsaka beseda 50 para. — Najmanjše pa Din 5.—

Službe

Iščem mesarskega pomočnika.
Naslov pove uprava »Slov. Naroda«. 231

Srečan delavec
za doge pri sodih se išče. — Dopisi na: Oswald Bürgl, Celje. 236

Kontoristinja,
zmožna vseh pisarniških del, išče službo v trgovini ali pisarni. — Naslov pove uprava »Slov. Naroda«. 220

Strojepisica
išče primerno službo. — Ponudbe pod »Strojepisica/228« na upravo »Slov. Naroda«. 231

Korespondentinja
z večletno prakso, veščo hrvatskega, slovenskega in nemškega jezika išče tvornico »Zlatoreg, Maribor«. 204

Železninar,
dober detajlist, se preloži s 15. januarjem ali pozneje v trgovini z železino — Anton Brenšič v Ptuj. 153

Kot vajenec
želi vstopiti v trgovino deček iz boljše rodbine. Hrana pri starših. — Ponudbe pod »Učence/216« na upravo »Slov. Naroda«. 110

Mala rodbina
išče pošteno starejšo ženo ali dekle za vse. — Pismene ponudbe je poslati na naslov: Maca Mesler, soproga veterinarja, Petrinja, Hrvatsko 159

Kot učenka

želi vstopiti v manufakturno, špecerijsko oziroma modno trgovino v Ljubljani — 15letna deklica z dovršenimi osmi mi razredi. — Naslov pove uprava »Slov. Naroda«. 230

Gospodična

(mlajša) z meščansko izobrazbo, z znanjem nemščine, želi mesta vzgojiteljice k otroku do 8 let, za popoldanske ure. Gre tudi celodnevno. — Ponudbe pod »Zasluzek/217« na upravo »Slov. Naroda«. 236

Mizarski delovodja

popolnoma izvežban v stavbnih in pohištvenih delih, tudi pri strojih in v knjigovodstvu, s štiriletno prakso, želi vstopiti tekoč v kakšno večjo mizarsko podjetje. — Ponudbe pod »Strojepisica/228« na upravo »Slov. Naroda«. 231

Prodaj

Dva pletilna stroja
(št. 8 in 10) navodaj. — Zgornja Šiška 97. 197

Prodaj biblioteko
izbranih knjig različne vsebine. — Naslov pove uprava »Slov. Naroda«. 110

Prodaj

več parov novih ženskih čevljev različne velikosti po jako nizki ceni. Ogleda se lahko od 7.—9. in 12.—14. ure: Planinska cesta 195 (pri Godce). 232

Star cello,

dobro izigran, se pod ceno prodaja. — Obrtna šola št. 7, prtlj. (Finžgar.) 235

Daljnogled

poceni napredaj. — Naslov pove uprava »Slov. Naroda«. 240

Svetla oprava

iz črešnjega lesa, novo izdelana, napredaj. — Naslov pove uprava »Slov. Naroda«. 198

Nov plašč,

po novemu kroju izdelan, prodaja po nizki ceni — Karolina Kotar, Rožna ulica 35. 218

Dva acetilenska aparata
za napeljavno razsvetljavo (večji in manjši) takoj napredaj. — Hotel »Kramar«, Logatec. 71

Dva konja,
prav dobra, z uprego in voznimi napravami. — Ogledati pri Slovenski trgovski delniški družbi, Resljeva cesta 22. 144

Snalnica

iz mehkega lesa, belo emailirana, fino delo, je napredaj kompletna z modroci ali brez modrocev. — Josip Judnič, mizar, Stranska vas, pošta Semič. 239

Stanovanja

Mladenčič
išče stanovanje — brez hrane. — Ponudbe pod »Brez hrane/224« na upravo »Slov. Naroda«. 225

Meblovano sobo

išče za takoj mirna in solidna starejša dama. — Ponudbe je nasloviti na naslov: »Hydra« d. d., Ljubljana, Mestni trg 25. 241

Večjo sobo

oziroma dve mali meblirani ali nemeblirani, s souporabo kuhinje, išče za takoj zakonski par brez otrok. — Ponudbe pod »št. 5260/202« na upravo »Slov. Naroda«. 221

Posojila

100.000 dinarjev
posojila se išče

za razvite obrta proti garanciji in vknjižbi na prvo mesto proti primernim obrestim, za dobo enega leta. — Ponudbe pod »Garancija/221« na upravo »Slov. Naroda«. 221

Nezremljnine

»Posest«
— Realitetna pisarna, d. z. o. o., Ljubljana, Poljanska cesta 12. prodaja: Posestvo pri Čelju, 22 orlov z gozdom, živim in mrtvim inventarjem, arondirano za dinarjev 800.000. — enonadstropno hišo na glavnem trgu gorenjskega mesta, trgovsko, moderno urejeno, za dinarjev 250.000; enonadstropno hišo v Rožni dolini, 600 m² vrta; stanovanje prosto, za dinarjev 250.000. 225

Večje strojno mizarsko podjetje

z večjimi naročili in stanovanjem — napredaj za takojšnji nastop. — Naslov pove uprava »Slov. Naroda«. 233

Razno

Plesni čevlji
za dame, par 200.— Din. — Zunanji naročniki na vedite dolgost noge v cm. — Janko Kos, čevljar, Ljubljana — Rožna dolina. 219

Pouk živih jezikov
(srbohrvaščine, francoske, ne, angleščine, italijanščine, nemščine) po najbolj praktični — Berlitzovi metodi. — Pojasnila se dobe ob torkih, četrtek, petkih in sobotah od pol 5. do 5. ure na 1. dr. gimnaziji (pri Narodnem domu), 1. nadst. desno, soba 21. 222

POZOR! PEKARJI!

Diamant
tvornice Hauser in Sobotta, Dunaj, Stadlau, pekarski sladni ekstrakt, je najboljši pekarsko sredstvo ter prekaša vse ostale dosedanje nadomestke. — Čuvajte se slasnih potvorb, naj bo pravek ali tekočina! Zadržite samo originalni »Diamant«! — Glavno zastopstvo za Jugoslavijo: Edvard Dužanec, Strossmayerjeva ulica br. 10, Zagreb. 12.061

MALI OGLAS

lahko izračunate sami in pošljite iznos v gotovini ali v znakah v pismu, z besedilom vred.

Modna trgovina v Ljubljani sprejme takoj!

dve prodajalki.

Predstaviti se je osebno. Naslov pove uprava lista.

Namen vsakega je kupiti običajno blago

tam, kjer je dobro in najcenejše.

Zatorej si oglejte cene manufakturnega blaga predno kupite drugod, v prenovljeni trgovini

Kodrič & Potokar

pri Zmajskem (mesarskem) mostu, poleg živilskega trga. Poskusite in prepričajte se!

Parna pekarna JEAN SCHREY
NASL. JAKOB KAVČIČ

naznanja, da ima vsak dan sveže in pristne preste

TELEFON ŠTEV. 158.

Insertirajte v „Slovenskem Narodu“!

Proda se

(odstopi se) zelo ugodno trgovina z deželnimi pridelki na debelo in drobno v Zagrebu, z lepimi skladišči, pisarno in telefonom, lastnimi prevoznimi sredstvi, celim inventarjem, štiri letno najmanj pogodbo. Trdka vpeljana in rentabilna. Kupec je lahko tudi tujec. Reflektanti naj pošljejo ponudbe pod št. 1200*, na Publicitas d. d., oglasni zavod Zagreb, Gunduličeva ulica 11.

NAJNOVEJŠE KNJIGE

Tiskovne zadruge v Ljubljani.

Movačan A., Samosilnik. Povesti. Vezano Din 48.—; broš. Din 40.—; poštnina Din 1-50.
Hurban-Vajanski, Letečo sanje. Povest. Vezano Din 28.—; broš. Din 22.—; poštnina Din 1-50.
Siemkiewicz, Z ognjem in mečem. Ilustr. zgod. rom. Vezano Din 120.—; broš. Din 106.—; poštnina Din 5-50.
Lah, Angelin Hidar. Zgodovinski roman korotanski. Vezano Din 32.—; poštnina Din 1-50.
Pregeš J. Azazel. Zaloigra. Vezano Din 28.—; broš. Din 22.—; poštnina Din 1-50.
Thoma, Lokalna železnica. Igra. Broš. Din 23.—; poštnina Din 0-75.
Coster, Ulenspiegel. Zgodovinski roman. Vezano Din 70.—; broš. Din 60.—; poštnina Din 3—.
Veber, znanost in vera. Mehko vezano Din 65.—; poštnina Din 1-50.
Cermelj L., Materija in energija. Mehko vezano Din 60.—; poštnina Din 1-50.
Melik A., Jugoslavija. Popis pokrajin. Mehko vezano Din 65.—; broš. Din 50.—; pošt. Din 2-50.
Službena pragmatika drž. nameštencev. Din 8.—; poštnina Din 0-75.
Novi vojaški zakon. Din 16.—; poštnina Din 1—.

Knjige se naročajo pri

Tiskovni zadruge v Ljubljani, Prešernova ulica 54.

CHARLES PRINC
LJUBLJANA

manufaktura en gros

Otvoritev novih lokalov, 16. januarja 1924
Miklošičeva c. 6, palača Ljudske posojilnice